Ազգ
Azg
armenian daily
4 ԱՊՐԻԼ 1996 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 63 (1069)

Բաքուն պնդում է, որ պայթյունները մետրոյում կազմակերպել են հայկական հատուկ ծառայությունները

ԵՐԵՒԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Բակինսկի ռաբոչի» ապրիլի 3-ին հրապարակել է Ազգային անվտանգության նախարարության հաղորդագրությունն այն մասին, որ Բաքվի մետրոյում 1994 թ. հունվարի 20-ին եւ մարտի 19-ին տեղի ունեցած պայթյունների հետեւանքով զոհվել է 14 մարդ, 49-ը ստացել է ծանր վնասվածքներ։ Բաքվի դատախազությունը սկսել է քրեական գործ, 1994 թ. հուլիսի 15-ից այդ գործը վարում է ԱԱՆ-ն։ Հետաքննության ընթացքում բացահայտվել է, որ ոճիրների գործողությունը խրախուսվել է «Սադվալ» ահաբեկչական կազմակերպության կողմից, իսկ նախապատրաստվել եւ իրականացվել ղեկավարել են Հայաստանի հատուկ ծառայությունները։

ՆՏ. «Սադվալը» Ռուսաստանի կողմից լեզգիական հողերի միավորման համար պայքարող կազմակերպություն է։

ԼՂՀ

Արկադի Ղուկասյան. Ադրբեջանը պատրաստ չէ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի քննարկմանը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՆԻՄ։ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղված ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի միջնորդությամբ մարտի 26-30-ը Մոսկվայում տեղի ունեցած եռակողմ բանակցությունները դարձյալ անարդյունք են անցել, քանի որ կողմերի դիրքորոշումներում փոփոխություն չի նկատվել։ Այս մասին հայտարարել է ԼՂՀ ԱԳ նախարար Արկադի Ղուկասյանը չորեքշաբթի՝ ապրիլի 3-ին, Ստեփանակերտում անցկացրած մամլո ասուլիսում։

Անդրադառնալով բանակցությունների ներքական փուլին, Արկադի Ղուկասյանը բերեւս դրական է համարել այն, որ բանակցությունների ընթացքում առաջին անգամ առավել ուշադրություն էր դարձվել ԼՂՀ կարգավիճակի հարցի քննարկմանը։ Թեեւ հարցի քննարկումն ընդհանուր բնույթ էր կրել, սակայն արտգործնախարարի խոսքերով, ամեն դեպքում այն միջոց էր կողմերի դիրքորոշումները պարզելու համար։

Արկադի Ղուկասյանը անլուրջ եւ անհեթեթ է համարել ադրբեջանական կողմի հայտարարությունը ԼՂՀ-ին աշխարհում գոյություն ունեցող ամենալայն ինքնավարություն տալու մասին, քանի որ նա պատրաստ չէ բացահայտել, թե ինչպիսին պետք է լինի այդ ինքնավարությունը։ Ադրբեջանական կողմը պնդում է իր տարածքային ամբողջականության պահպանումը, ինչը բնականաբար չի կարող ընդունելի լինել ղարաբաղյան կողմի համար։ ԼՂՀ արտգործնախարարի խոսքերով, Մինսկի խմբի համանախագահների եւ անդամների համար իսկ պարզ էր, որ ադրբեջանական կողմն անպատրաստ է ԼՂՀ կարգավիճակի հարցի ոչ ամբողջական եւ ոչ էլ ըստ մասերի քննարկմանը։

Տես # էջ 2

ՀՀ նախագահի առարկությունից հետո՝ զորակոչը մինչեւ 27 տարեկան

ԵՐԵՒԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ապրիլի 3-ին ՀՀ ԱԺ-ն քննարկեց «Զինապարտության մասին» օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին» սույն թվականի մարտի 19-ին ընդունած օրենքի նախագծի վերաբերյալ ՀՀ նախագահի առարկությունը։ 131 կողմ եւ 4 ձեռնպահ ձայներով ԱԺ-ն ընդունեց ՀՀ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանի առարկությունը եւ սահմանեց, որ չզորակոչված կամ զինվորական ծառայությունից խուսափած անձինք կարող են զորակոչվել մինչեւ 27 տարեկանը լրանալը։ Մինչ այդ ԱԺ-ն բարձրացրել էր տարիքային ցենզը մինչեւ 35 տարեկան։

Բրիտանիայից Հայաստան մսամթերք չի ներկրվում

ԵՐԵՒԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Վերջին ժամանակներս հանրության ուշադրության կենտրոնում հայտնված անգլիական «կատաղած կովերի հիվանդության» հետ կապված պատմությունը սարսափի մեջ է պահում ոչ միայն բրիտանացիներին։ Հայտնի է, որ եվրոպական միությունն արդեն իրականացնում է անգլիական տավարի մսի արտահանման արգելման քաղաքականություն։ Պարզելու համար, թե արդյոք Հայաստան ներմուծվո՞ւմ է անգլիական մսամթերք, Նոյյան Տապան գործակալության թղթակիցը դիմեց համապատասխան ծառայություններին։ ՀՀ առեւտրի, սպասարկումների եւ զբոսաշրջության նախարարության լրատվական կենտրոնից տեղեկացրին, որ պետական ճանապարհով Հայաստան բրիտանական մսամթերք չի ներկրվել։ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարարության մարկետինգի եւ տնտեսական կապերի վարչության պետ Արմեն Դավթյանի Ազգ-ում հրապարակված տեղեկության, վերջին կես տարում նույն ճանապարհով բրիտանական մսամթերք Հայաստան չի ներկրվել։ ՀՀ մաքսային վարչության պետ Երջանիկ Աբգարյանը նշեց, որ թե պետական, եւ թե մասնավոր ճանապարհներով անմիջապես Մեծ Բրիտանիայից հանրապետություն մսամթերք չի ներկրվում։

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Լիբանանում սկսվեց Ազգային տուրքի մարաթոնը

Շուրջ 365000 դոլլար «Արցախ» ծրագրին։ 450000 դոլլարի խոստում այլեւս գոտուն

Տեղի սփյուռքի պատճառով ուշ լրատվություններով լույս ենք ընծայում հիմնադրամի գործադիր վարչության մամուլի ծանուցումը։

Մարտի 26-ին Ազգային տուրքի մարաթոնի արգախյան մեկնարկից երկու օր անց, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի պատվիրակությունը մեկնեց Լիբանան՝ մասնակցելու եւ բնրացքի տալու մարաթոնի ձեռնարկումների հանդիսություններին։ Պատվիրակության կազմում էին «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, արձակագիր Հրանտ Մաթեւոսյանը, գործադիր վարչության տնօրեն Մանուել Պետրոսյանը, ԼՂՀ-ում գործադիր վարչության ներկայացուցիչ Յուրի Ղազարյանը։

Նրանց դիմավորեցին Լիբանանում ՀՀ դեսպան Երվանդ Մելքոնյանը, Հիմնադրամի Լիբանանի հանձնախմբի անդամները։

Նույն օրը երեկոյան պատվիրակությանն ընդունեց Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս, Հիմնադրամի հոգաբարձու Արամ Ա-ն, որից հետո Արամ Ա կաթողիկոսի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ հոգաբարձական ժողով։

Հաջորդ օրը մարտի 27-ին, տեղի ունեցավ հանդիպում Հիմնադրամի Լիբանանի տեղական հանձնախմբի հետ, որի ընթացքում քննարկվեցին հանձնախմբի գործունեությունը, հանձնախումբ-գործադիր վարչություն կապերին վերաբերող հարցեր։

Տես # էջ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հարկեր, տուրքեր ու... ռեպլիկներ

Գրեթե պաշտոնական ծիծաղի օր Ազգային ժողովում

ԱԺ-ի ապրիլի 3-ի նիստը ոչ ոք իմաստով բացառիկ կարելի է համարել։ Այն պատճառով, որ ապրիլի 3-ին ԱԺ-ում 2 օրվա ուշացմամբ նշվեց... ապրիլի 1-ը ծիծաղի եւ կատակի օրը (ավելի լուրջ տրամադրվածներին ասենք, որ ապրիլի 1-ը ԱԺ-ում նշվեց, իհարկե, ոչ ի պաշտոնե, այլ ակամա)։

Հենց առավոտից հարկերի եւ տուրքերի մասին օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու՝ Արս. Թումանյանի օրենսդրական նախաձեռնության շուրջ ստացվել հայտնելու համար հերթագրվեց նույնքի Պ. Հայրիկյանը։ Նա նախ դիմեց Բ. Արարքցյանին, ասելով, որ լավ է, որ վերջինս իմաստուն է (փիլիսոփա), նպաստում է ԱԻՄ-ի դերի բարձրացմանը, սակայն... հենց այս բառն արտաբերելիս էլ պրն Հայրիկյանը շփոթվեց՝ ասելով. «Հազար ներողություն, ես Արա Սահակյանին նկատի ունեի»։ ԱԺ-ում անցավ ծիծաղի 1-ին ալիքը։ Սակայն պրն Հայրիկյանի նույնքի շարունակությունն ավելի քան լուրջ էր։ Նա նախ նշեց, որ չնայած պրն Սահակյանը իմաստուն է, բայց մարքսիզմ-լենինիզմի մասնագետ է։ Եվ նա, ի տարբերություն Հայրիկյանի, ընկածին է խփում (խմա՝ կոմունիստներին), մինչդեռ Հայրիկյանը նրանց դեմ պայքարում էր դեռ ամբողջատիրական համակարգի օրոք։ «Շատ հաճախ մեր գործընկերները շփոթում են քաղաքական եւ արդարադատական պայքարը», նշեց պրն Հայրիկյանը բարձրացնելով Արա Սահակյանին։ Այնուհետեւ նա նախկին «մարքսիստ-լենինիստներին» իրենց «քաղաքական անգրագիտությունը» վերացնելու կոչ արեց։

Հայրիկյանի ելույթից հետո պրն Ռուբինյանը նշեց, որ ելույթն ուղղված էր ոչ թե օրենքի նախագծին, այլ «երեկվա մի հեռուստատեսային հաղորդմանը», որին հրավիրվել էր Արա Սահակյանը։

Տես # էջ 2

Ռմանց դուր է եկել CCP անվանումը

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ռուսաստանի եւ Բելառուսի նախագահներ Բորիս Ելցինի եւ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի ստորագրած փաստաթղթը պաշտոնապես կրում է «Համագործակցության կազմավորման պայմանագիր» անվանումը։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հետ զրուցելիս այս ճշտումն արել է ՌԴ նախագահի միջազգային հարցերի գծով օգնական Դմիտրի Ռյուրիկովը։ Իհարկե, կարելի է հասկանալ ոմանց քաղաքական ուժերի, որոնք նոր համագործակցությունն անվանում են «Ինքնիշխան հանրապետությունների համագործակցություն» (CCP), քանի որ ռուսերենում այս անվան համառոտումը համահունչ է նախկին խորհրդային Միության անվանմանը։ Սակայն, ընդգծել է նախագահի օգնականը, դա ստեղծված իրավիճակին միակողմանի «լոկ նկարագրական բնորոշումն է»։

Շեւարդնաձեն ժամանեց Անկարա

3 ԱՊՐԻԼ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»։ Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն չորեքշաբթի օրը 2-օրյա այցով ժամանել է Անկարա։ Սպասվում է, որ այցի ընթացքում շոշափվելու են երկկողմանի հարաբերությունների եւ Կովկասի շրջանի իրադրության առնչվող հարցեր։ Թուրքական մամուլը ծանուցում է, որ բանակցությունները կենտրոնանալու են Ադրբեջանով եւ Վրաստանով Թուրքիա անցնող կասպյան նավթուղու խնդիրների վրա։ Շեւարդնաձեն հանդիպելու է Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի հետ եւ հինգշաբթի օրը ելույթ է ունենալու Թուրքիայի խորհրդարանում։

Դուդաեւը չի բանակցի մինչեւ ռուսական զորքերը դուրս չհանվեն

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Դուդաեւը հայտարարել է, թե չի համաձայնի ռուսաստանյան կողմի հետ ոչ մի բանակցության, մինչեւ որ Չեչնիայի տարածքից լիովին դուրս չբերվեն դաշնակցային զորքերը։ Հակառակ դեպքում պատերազմը կշարունակվի «մինչեւ վերջին չեչենը»։ Բացի այդ, Դուդաեւը հանրապետության տարածքում հաշտության ու համաձայնության մասին արձանագրությունների եռակողմ ստորագրումները գնահատել է որպես հայրենիքին դավաճանելու քայլ, պայմանագիրը ստորագրած բնակավայրերի վարչական մարմինների կողմից։ Նա ասել է, որ ինքը քրեական գործեր է հարուցել այդ գյուղերի վարչական իշխանությունների ներկայացուցիչների դեմ։

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, այսօր նախատեսված է հաշտության ու համաձայնության պայմանագրերի ստորագրում Նոժայ Յուրտովի շրջանի մի քանի բնակավայրերի հետ։

Հունաստանը ձգտում է միասնական ճակատ ստեղծել Թուրքիայի դեմ

ԱՆԿԱՐԱ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Անատոլու» գործակալության Աթենքի գրասենյակի համաձայն, Հունաստանի պաշտպանության նախարար Գերասիմոս Արսենիսը հայտարարել է, թե Սիրիան Հունաստանի ռազմական ինքնաթիռներին արտոնել է օգտագործելու իր օդանավակայանները։ Նա նշել է, թե Հունաստանը պետք է ռազմական դաշինք կնքի Թուրքիայի բոլոր հակառակորդների հետ։ «Մեր քաղաքականությունը ռազմական համագործակցություն է նախատեսում այն բոլոր երկրների հետ, որոնք Թուրքիայի հետ հարցեր ունեն եւ որոնք ՆԱՏՕ-ի անդամ չեն։ Այս ուղղությամբ մենք համագործակցում ենք Սիրիայի հետ, եւ այդ համագործակցությունը իրապես անհանգստություն է պատճառել Թուրքիային», ասել է Գերասիմոս Արսենիսը։ Հույն նախարարի կարծիքով, բացի Սիրիայից, ռազմական նոր համագործակցություն պետք է հաստատվի Իրանի, Իրաքի, Հայաստանի, Բուլղարիայի ու Ռուսաստանի հետ, «որոնք բոլորն էլ հարցեր ունեն Թուրքիայի հետ»։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Օդանավային վթար Խորվաթիայում

ԱՄՆ-ի առեւտրի նախարարը զոհվե՞ց

ՍԱՐԱԵՎՈ, 3 ԱՊՐԻԼ, RFI (արտաքին բաժին)։ Հարավային Խորվաթիայի Դուբրովնիկ քաղաքում այսօր երեկոյան վթարի ենթարկվեց ամերիկյան մի օդանավ, որի ուղեւորների շարքում էր Մ. Նահանգների առեւտրի նախարար Ռոնն Բրաունը։ Ըստ նախնական տվյալների, վթարի պատճառը եղել է անձրեւային-անմոռ օդային եղանակը։ Նախարարի ուղեկիցներն էին ամերիկյան առեւտրատնտեսական տարբեր կազմակերպությունների 12 տնօրեններ։ Մինչեւ գիշեր տեղեկություններ դեռեւս չկային օդանավի ուղեւորների ճակատագրի մասին։

Ըստ ԱՄՆ-ի, Լիբիան քիմիական զենք է արտադրում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՎՏՏ։ Մ. Նահանգների պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Փերին Եգիպտոսի մայրաքաղաքում հանդիպեց տեղի իր պաշտոնակցի հետ եւ տեղեկություններ փոխանակեց այն մասին, թե Լիբիան մեծ թափով առաջ է տանում քիմիական զենքերի արտադրության իր ծրագիրը։ Փերին նաեւ հայտարարեց, թե Վաշինգտոնը ծրագրել է Եգիպտոսին վաճառել 21 հատ «F16» մարտական ինքնաթիռ եւ 3-րդ հածանավը։

Ավելի ուշ ամերիկյան աղբյուրները հաղորդեցին, թե Լիբիան իր քիմիական զենքերն արտադրում է ստորերկրյա գործարաններում։ Նրանք այն միտքը հայտնեցին, որ Մ. Նահանգները կարող է ձեռնարկել ռազմական ճանապարհով դրանց ոչնչացումը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

Սկիզբը էջ 1

Այնուհետեւ նիստն ավելի խաղաղ փուլ թեւակոխեց եւ շարունակեցին քննարկել Արտ. Թումանյանի առաջարկները, որոնցից 1-ը վերաբերում է Հայաստանի 350 ձեռնարկությունների պարտքերի եւ տույժերի ներմանը: Կառավարության անունից ֆինանսների նախարարը դեմ արտահայտվեց այդ տույժերի ներմանը: «Համարատվությունը» եւս հայտարարեց, որ «դեմ» է քննարկելուն: Բ. Արարքցյանն էլ նշեց, որ ձեռնտու է քննարկելու, դրանված փոփոխությամբ խմբակցությունները կամ կուսակցությունների միավորումները 2-ական թեկնածու են առաջադրելու հանձնաժողովում: Եվ քանի որ ապրիլի 3-ը եռօրյա նիստերի վերջին օրն է՝ օրվա վերջում կառավարությունը ներկայացավ ԱԺ:

Լեոնիդ Հակոբյանը (Կոմկուս) հարցրեց, թե ե՞րբ է վերջապես կարգավորվելու երեւան քաղաքի ջրի խնդիրը: Նա խնդրեց, որ վարչապետը պատասխանի, «տեսնենք ի՞նչ է անում»: Սակայն հարցին պատասխավելի պահով է, այդ խաղը ձեւավորվում է մեր իսկ Սահմանադրությամբ»: Նա ափսոսանք հայտնեց, ասելով. «Ցավում եմ, որ պատգամավորների մեջ մարդիկ կան, որ չգիտեն, թե մենք ո՞ւր ենք գնում»: Հարց տվող պատգամավորը անհայտորեն նեղսրտեց պատասխանից: Պրն Բաղոյանը այդ նեղսրտությանն այսպես պատասխանեց. «Մենք (կառավարությունը – Ն.Մ.) շաբաթը մեկ անգամ ենք հանդես գալիս, պատգամավորները ամբողջ շաբաթ խոսում են»:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հարկեր, տուրքեր ու... ռեպլիկներ

բայց երբ կառավարությունն առաջիկայում հարկային քաղաքականությունն իրականացնելիս նույն կեցվածքը ուղեգրի, ապա ինքը առաջնահերթության կարգով հարցը կբերի ԱԺ: Նախաձեռնության հեղինակը՝ պրն Թումանյանն անդրադառնալով այս խնդրում առկա միջազգային փորձին եւ ավելացրեց, որ տնտեսապես Հայաստանից շատ ավելի լավ վիճակում գտնվող պետությունները 5 տարին մեկ տույժերը ներում են ձեռնարկություններին:

ԱԺ ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահ Արմ. Եղիազարյանն էլ նշեց, որ Հայաստանը ոչ Յոնկոնգ է, ոչ էլ Դուբայ: Նման քննարկումների արդյունքում Արտ. Թումանյանի այս օրենսդրական նախաձեռնությունը մերժվեց:

Սակայն նրա հաջորդ առաջարկը՝ փոփոխություններ մտցնել եկամտահարկի մասին ՀՀ օրենքում՝ ընդունվեց: Փոփոխության բովանդակությունը հետեւյալն է՝ «Օրենքում հոդված 2-ի ավանդների դիմաց ստացված եւ այլ եկամուտները» բառերը փոխարինել «ՀՀ քաղաքացիների եւ քաղաքացիություն չունեցող անձանց ավանդների դիմաց ստացված եկամուտները» բառերով:

Այնուհետեւ 1-ին ընթերցմամբ ընդունվեցին Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների եւ ՀՀ նախագահի ընտրությունների մասին ՀՀ օրենքների նախագծերը: Դրանց ընդունմանը «դեմ» քվեարկեց խորհրդարանական ընդդիմությունը: Առաջին օրինագծում փոփոխություն էր կատարվել: Նախնական տարբերակում Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի անդամների թեկնածություններն առաջադրում էին ԱԺ պատգամավորները՝ յուրաքանչյուր 10 պատգամավոր առաջադրում էր մեկ թեկնածու, իսկ պատգամավորական խմբակցությունները՝ յուրաքանչյուր խմբակցությունից 1 թեկնածու սկզբունքով: Առաջարկվող եւ ընդունված փոփոխությամբ խմբակցությունները ...

...նեց քաղաքաշինության նախարար Փիրումյանը եւ նշեց, որ երեւանը ջրամատակարարմամբ ապահովված է 56 տոկոսով: Պրն Հակոբյանն էլ դիմեց իր ընտրողներին, ասելով, որ ջրի խնդրով դիմեն պրն Փիրումյանին: Վերջինս կրակահերթ արձակեց Հակոբյանի վրա ասելով՝ «Մենք փորձում ենք կոմունիստների սխալներն ուղղել»: Հակոբյանն էլ խորհուրդ տվեց կոմունիստների չափ գործ անել: Այստեղ Բ. Արարքցյանը ռեպլիկի կարգով նետեց՝ «երբ Հայկոոպի նախագահ էիք (Լ. Հակոբյանի պաշտոնը նախկին վարչակարգի օրոք – Ն. Մ.) տայիք, միայն լվերցնեիք»: Արանով իսկ երեկվա 1-ին փոխհրաձգությունը, որն ուղեկցվում էր ներկաների բարձր ծիծաղով, ավարտվեց:

Օգտվելով պատգամավորական իր իրավունքից՝ կառավարությանը հարց ուղղեց նաեւ ԱԺ նախագահը: Պրն Արարքցյանի հարցը վերաբերում էր ամառային ժամանակի անցնելու աննպատակահարմարությանը (մի կարեւոր հանգամանք, որ շարունակական վեճերից հետո հազիվ ընդունվում է, երբ ընդունում է կառավարությունը): Ի պատասխան վարչապետը նշեց, որ մինչեւ ապրիլի 1-ը մենք մի ժամ սխալ ժամանակի գոտում էինք: Պարզվեց, որ լուսնային օրվա տեւողությունը պետք է գտնվի 24 ժամվա մեջտեղը եւ «մենք միշտ մեջտեղում ենք»: Ակնհայտ դարձավ նաեւ, որ կառավարության անդամներից եւ ոչ մեկը ժամանակային գիտելիքներով չի փայլում, եւ ինչպես ներկայացրեց վարչապետը. «Մենք պետք է առաջ տայինք, ես տվեցինք»:

Պատգամավորներից մեկը հարց ուղղեց սոցապ նախարար պրն Բաղոյանին, հարցնելով, թե կառավարությունը քանիցս հայտարարել է, որ ստեղծվում է հարուստների խավ, ովքե՞ր են մտնում այդտեղ, ինչպե՞ս է այն ստեղծվելու: Պրն Բաղոյանի պատասխանը կտրուկ էր. «Ունեւորների, բիզնեսմենների խավը սոցիալապես ա-

Այս կրակահերթն էլ այսպես ավարտվեց:

Պ. Հայրիկյանը առաջարկեց, որ ապրիլին լրանալիք Ազգային միացյալ կուսակցության 30-րդ տարեդարձի առթիվ բացվեն ՊԱԿ-ի արխիվները եւ լայն հասարակությանը տեղյակ պահվի, թե ամբողջատիրական հասարակարգի դեմ ովքեր եւ ինչպես են պայքարել:

Ի պատասխան վարչապետը նախ ողջունեց «այն մարդկանց, որոնք հայոց անկախության կողմնակից են, բայց գործող անկախության»: «Ինձ համար անկախությունը բավականին լուրջ է», այդ թվում նաեւ տնտեսական անկախությունը, ավելացրեց նա: Սակայն նշեց նաեւ, որ Հայաստանում պետականորեն նշվում են միայն պետական տոները: Այստեղ պրն Հայրիկյանն ասաց, որ խոսքը չի վերաբերում պետականորեն նշելուն: Իսկ վարչապետը անկեղծորեն նկատեց, որ այդ առթիվ պրն Հայրիկյանը հեռուստատեսությամբ արտահայտվելու պրոբլեմ չի ունենա: Սակայն, ըստ Պ. Հայրիկյանի, խոսքը դրան էլ չէր վերաբերում: Այստեղ արդեն վարչապետը չդիմացավ. «100 միավոր մամուլից մեկն է կիսապետական, բոլոր մյուսները գրեն, նշեն: Ինձանից ի՞նչ եք ուզում, պրն Հայրիկյան»: Այս տեսարանն էլ այսպես ավարտվեց:

Վերջինը պատասխանեց ՆԳ նախարար Վ. Սիրադեղյանը: Պատասխանն առնչվում էր վերջին հարցուպատասխանի ժամանակ Ն. Զեյնալվանդյանի այն հարցին, թե ի՞նչ է արվում Նոյեմբերյանի շրջանում ադրբեջանցիների կողմից անասնագողության դեպքերը կանխելու համար: Վ. Սիրադեղյանը հանգստացրեց, ասելով՝ «Բալանսը պահպանվում է՝ ինչքան նրանք են տանում, այնքան էլ մերոնք են բերում»:

Արանով էլ ԱԺ-ի ապրիլի 3-ի նիստն ավարտվեց՝ ներկաներին պարգեւելով ծիծաղի եւ կատակի ուրախ ժամեր:

ՆԱԻՐԱ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ՂԱՐԱԲԱՂ

Արկադի Ղուկասյան. Ադրբեջանը պատրաստ չէ...

Սկիզբը էջ 1

Թեեւ ԼՂՀ անվտանգության հարցը քննարկելու համար ներկայացված էր բավականին հավասարակշռված, կողմերին հուզող շատ հարցեր արտացոլող նախագիծ, սակայն ադրբեջանական կողմն առաջարկեց իր նախագիծը ռեգիոնալ, տարածաշրջանային անվտանգության ինչ-ինչ ձեւակերպումներով, որը, Ա. Ղուկասյանի խոսքերով, ոչ մի տրամաբանության եւ հիմնավորության չէր դիմակայում:

Առաջխաղացում չի նկատվել նաեւ մեծ քաղաքական նախագծի քննարկման ժամանակ:

Սակայն Ա. Ղուկասյանն ասել է, թե ի տարբերություն այս ամենի, ղարաբաղյան կողմից ներկայացված բանալի հարցերն ավելի ու ավելի են ըմբռնում գտնում միջնորդ կողմերի մոտ եւ մի շարք հարցեր, որոնք ոչ իրական կարող էին համարվել, ավելի ու ավելի են դառնում միջնորդների սեփականությունը, որոնք, բնականաբար ձգտում են ամեն անգամ նոր մոտեցումներ առաջարկել հակամարտության լուծման հարցում: Արտգործնախարարի կարծիքով, միջնորդների մոտ արդեն կասկած չի հարուցում ԼՂՀ ինքնապաշտպանության իրավունքի հարցը, ինչպես նաեւ Ադրբեջանի ագրեսիայի դեպքում Հայաստանի Ղարաբաղին օգնելու ֆիզիկական, իրավական, քաղաքական երաշխիքը լինելու իրավունքը:

Արտգործնախարարն ասել է նաեւ, թե բանակցությունների այս փուլում ղարաբաղյան կողմից մասնակցում էր հարավային Ադրբեջանի հայկական համայնքի ներկայացուցիչը, քանի որ եռակողմ բանակցություններին մասնակցություն է ունենում այսպես կոչված ԼՂՀ ադրբեջանական համայնքի ներկայացուցիչը: Ա. Ղուկասյանի խոսքերով, ԼՂՀ-ն իրենը չի համարում հարավային Ադրբեջանի հողերը, սակայն գտնում է, որ այդ տարածքում ապրող հայերն իրենց օջախները վերադառնալու նույն իրավունքներն ունեն, ինչպիսի իրավունքներ են պահանջվում Շուշիաբնակ ադրբեջանցիների համար:

Լիբանանում սկսվեց Ազգային տուրքի մարաթոնը

Սկիզբը էջ 1

Հանդիպում եղավ աղետի գոտու վերականգնմանն աջակցող Լիբանանի հանձնախմբի հետ: Հանձնախմբի անդամները պատրաստակամություն հայտնեցին Լիբանանի հայության հանգանակած 450 հազար դոլարը նպատակային ձեւով հատկացնել Հիմնադրամին աղետի գոտում շինարարական աշխատանքներ կատարելու համար: Պատվիրակությունը առանձին հանդիպումներ ունեցավ Հայ առաքելական եկեղեցու Լիբանանի թեմի առաջնորդական տեղապահ Գեղամ ծայրագույն վարդապետ Խաչերյանի, Հայ կաթոլիկե պատրիարք Հովհաննես Պետրոս Գասպարյանի, Մերձավոր Արեւելքի Հայ ավետարանական եկեղեցիների մեծ վերապատվելի Հովհաննես Գարձյանի եւ այլոց հետ:

Տիկին Մանուշակ Պետրոսյանը հանդիպում ունեցավ նաեւ ՀՅԴ Լիբանանի ԿԿ-ի ներկայացուցիչ Հրայր Տեր-Թորոսյանի հետ, որ ՀՅԴ շարքայինների եւ ԿԿ-ի անունից գործադիր տնօրենին հանձնեց մեկ օր առաջ հայտարարված 250 հազար դոլարի չեկ, որը կհատկացվի Գորիս-Ստեփանակերտ ավտոճանապարհի շինարարությանը: Այսպիսով, համաձայն Հիմնադրամի կանոնադրության, ՀՅԴ Լիբանանի ԿԿ-ն դարձավ Հիմնադրամի աջակից անդամ:

Հրանտ Մարգարյանը հանդիպում ունեցավ լիբանանահայ մամուլի ներկայացուցիչների հետ: Եղան այցելություններ Լիբանանի հայկական «Ազդակ», «Արարատ», «Զարթօնք» թերթերի խմբագրություններ, Կարագյոզյան բուժարան, «Թռչնոց բույն» հայկական մանկատուն, որտեղ Հիմնադրամի գիտամշակութային եւ կրթական ծրագրերի շրջանակում 5000 դոլարի օգնություն հատկացվեց մանկատանը:

Սա Հիմնադրամի առաջին ծրագրերից է սփյուռքում:

Մարտի 28-ին մոտ 160 լիբանանահայերի մասնակցությամբ հրավիրված էր պաշտոնական մեծ ընթրիք: Ընթրիքի ընթացքում հրավիրյալները լրացրեցին ազգային տուրքի հայտեր՝ միանվագ կերպով Հիմնադրամին հատկացնելով 114 հազար 370 դոլար:

Բեյրութի Արարատյան սրահում տեղի ունեցավ հանդիպում ժողովրդի հետ, որի ընթացքում ցուցադրվեցին Հայաստանի եւ Հիմնադրամի գործունեության մասին պատմող տեսաֆիլմեր: Նույն տեսաֆիլմերը ցուցադրվեցին նաեւ Լիբանանի հայկական հեռուստատեսությամբ:

Մարտի 30-31-ին Բեյրութում, Հիմնադրամի հովանավորությամբ եւ աջակցությամբ Մեծի Տանն Կիլիկիո աթոռի եւ ՀՀ դեսպանության, համերգներով հանդես էր գալիս Հայաստանի պարի պետական խումբը:

Վերջին օրվա հանդիպումը տեղական հանձնախմբի հետ աշխատանքային էր: Որոշում կայացվեց ստեղծել հինգ անձից կազմված գործադիր ատյան եւ գրասենյակ, որն էլ ձեռնամուխ կլինի քարոզչական եւ կազմակերպչական աշխատանքի ակտիվացման գործին:

Լիբանանում սկսվեց Ազգային տուրքի մարաթոնը եւ, կարելի է ասել, Հիմնադրամի գործունեությունը սկսվեց սփյուռքահայ մի համայնքում, որ բոլոր համայնքներից ամենահինն ու կազմակերպվածն է:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Անդրկովկասի երիտասարդական միությունների հաջորդ հանդիպումը կկայանա Դիլիջանում

Թբիլիսիից վերադարձել է հայկական երիտասարդական կազմակերպությունների պատվիրակությունը, որ մասնակցում էր «Երիտասարդությունը հանուն հանդուրժողականության եւ համագործակցության» կոնֆերանսին: Այն նախաձեռնել էին Վրաստանի երիտասարդական կազմակերպությունների ազգային խորհուրդը եւ բրիտանական ոչ-կառավարական «ՎԵՐՏԻՔ» կազմակերպությունը: Հայաստանի, Վրաստանի, Ադրբեջանի ներկայացուցիչներից զատ կոնֆերանսին մասնակցում էին զանազան եվրոպական կազմակերպությունների անդամներ: Տարածաշրջանի մյուս կազմավորումներից, բացառությամբ Չեչնիայի ոչ պաշտոնական մի ներկայացուցչի, հրավիրյալներ չկային: Միջազգային կազմակերպությունները, որ հրավիրել էին կոնֆերանսը, հակված չէին նրանց ներկայությունը ապահովելուն: Նախաձեռնությունը նպատակ ուներ Անդրկովկասում դժվար իրավիճակից դուրս գալու ելքեր գտնել, ինչպես նաեւ կապեր հաստատել երիտասարդական կազմակերպությունների հետ: Կազմվեցին երեք հանձնաժողով, որոնցից առաջինի մեջ ընդգրկվեցին երկուական ներկայացուցիչ Անդրկովկասի երեք հանրապետություններից եւ բրիտանական կազմակերպությունից: Վերջինս զբաղված է ազատ մամուլի հնարավորությունների վերլուծության եւ քաղաքացիության խնդիրներով: Նրանք կամենում են իրենց գործունեությունը ծավալել նաեւ Հայաստանի երիտասարդական կազմակերպությունների շրջանակում: Երկրորդ հանձնաժողովը կազմվեց փակ նիստով: Այնտեղ ընդգրկվեցին միայն Հայաստանի, Վրաստանի, Ադրբեջանի ներկայացուցիչները, եւ որի խնդիրը կլինի տարածաշրջանում հակամարտության խաղաղ կարգավորման լուծումներ գտնելը: Կոնֆերանսին Հայաստանից մասնակցում էին Երիտասարդ դեմոկրատների միություն (ԵԴԵՄ), ՀՀՇ «Հայք» երիտասարդական ճյուղի եւ ՀՅԴ երիտասարդական կազմակերպության անդամները: Իմացանք, ինչպես հայտնեց ԵԴԵՄ կազմակերպության տնօրեն Լեոն Մարտիրոսյանը, հայկական պատվիրակությունը հրավիրեց բոլոր մասնակիցներին հաջորդ հանդիպումն անցկացնել մայիսին Դիլիջանում: «Մենք այդ ժամանակ կհրավիրենք նաեւ ներկայացուցիչներ Լեռնային Ղարաբաղից եւ կաշխատենք, որ նրանք հանդիպումների ժամանակ եւս հրավիրվեն»: Հայկական պատվիրակությունը հանդիպում ունեցավ նաեւ Հարավային Օսեթիայի եւ Թբիլիսիի հայ համայնքների հետ: Թբիլիսիում իրավիճակը մտահոգիչ է համայնքի կայունության, եկեղեցիների եւ կրթօջախների քայքայման առումով: Ինֆորմացիան Հայաստան հասցնելու պայմանավորվածություններ ձեռք բերեցին: Երիտասարդական կազմակերպությունները իրենց հերթին վրաց երիտասարդության եւ հայ համայնքի հետ կմշակեն ընդհանուր ծրագրեր եկեղեցիների վերականգնման եւ այլ հարցերի շուրջ:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

Սերտիֆիկատների գները հավանաբար կբարձրանան

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՓԱՍՏ Վերջին շրջանում նկատվում է որոշակի ընդմիջում մեծ օբյեկտների սեփականաշնորհման գործընթացում: Համաձայն Անուրդի կենտրոնի տնօրեն Ա. Շամեյանի, դա պայմանավորված է նրանով, որ ներկայումս ընթանում է օբյեկտների գնահատումը եւ վերագնահատումը նոր մեթոդներով: Ըստ նրա, արդեն գնահատված է 54 նման օբյեկտ եւ առաջիկայում կառավարությունը կընդունի որոշում դրանց սեփականաշնորհման վերաբերյալ: Ա. Շամեյանի կարծիքով այս օբյեկտների ներկայացումից հետո առաջիկայում դարձյալ կբարձրանան սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների գները, որոնց աճը պայմանավորված է բաժանորդագրության ընթացքի մեջ գտնվող օբյեկտների թվով:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ՊՈՒԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ ձեւաւորումը ՊԱՒԷԼ ԽԱԼԱՓԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պատասխանատու է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հակոբ Սանասարյան. Հայաստանում անլուծելի է ռադիոակտիվ թափոնների պահպանման խնդիրը

1985 թ. Հայաստանում մինչ այդ գործող բնապահպանական խմբերի միավորմամբ ստեղծվեց առաջին հասարակական բնապահպանական կազմակերպությունը՝ «Գոյապահպանությունը» (1989-ից Կանաչների միություն): Այն իր գործունեությունն առանձնապես կենտրոնացրեց հանրապետության քիմիական գործարանների, մասնավորապես «Նաիրիտի», ինչպես նաեւ հայկական ատոմակայանի բնապահպանական խնդիրների վրա: 1988 թ. ծայր առած (ղարաբաղյան շարժման օրերին մեծ թափ ստացավ նաեւ բնապահպանական շարժումը: 1989-ին փակվեց ատոմակայանը, 1990 թ.՝ «Նաիրիտը»: Նոյյան տապան գործակալության թղթակցի հարցերին պատասխանում է «Կանաչների միության» նախագահ, ՀՀ ԳԽ նախկին պատգամավոր Հակոբ Սանասարյանը:

– Ատոմակայանի եւ «Նաիրիտի» փակումը Հայաստանի բնապահպանների հիմնական պահանջներից էր: Այսօր վերագործարկվել են թե մեկը, թե մյուսը: Ինչո՞ւ են լռում «Կանաչները»:

- Այսօր իշխանությունը ՀՀՇ կուսակցության ձեռքին է, որը կարողանում է լռեցնել իրեն ոչ հաճելի ցանկացած ձայն: Կա պատրանք, թե ռադիոն, հեռուստատեսությունն ու մամուլը ազատ են: Վստահորեն կարող եմ հայտարարել, որ այդպես չէ: 1995 թ. ծնմանը, երբ ցանկացանք ատոմակայանի վերաբացման առթիվ ելույթ ունենալ ռադիոյով, ռադիոհեռուստատեսության վարչության փոխնախագահ Ստեփան Չախարյանը կտրականապես հրաժարվեց եթեր հասկացնել, ասելով, թե ատոմակայանը վերաբացվում է կառավարության ցանկությամբ, եւ ինքը երբեք թույլ չի տա, որ որեւէ մեկը իր տեսակետը հայտնի ընդդեմ կառավարության տեսակետի: «Կանաչների» կոչը ատոմակայանի վերագործարկման դեմ հրաժարվեց հրապարակել նաեւ մամուլը: Եւ զարմանալի չէ, որ այս մռայլ մթնոլորտում չի լսվում մեր ձայնը:

– Այնուհանդերձ, այսօր գործում են եւ՛ «Նաիրիտը», եւ՛ ատոմակայանը:

- Ժամանակին ՀՀ ԳԽ-ում «Նաիրիտի» վերագործարկման անհրաժեշտությունը հիմնավորելիս հանրապետության վարչապետն ու փոխվարչապետը խոստացան, որ ձեռնարկությունը հանրապետությանը կբերի 100 մլն. դոլլարի տարեկան օգուտ, ինչպես նաեւ ուրիշ մեծ շահույթ: 1991 թ. մարտի 17-ից «Նաիրիտը» սկսեց գործել: Ու՞ր է այդ շահույթը: Դեռ ավելին, ձեռնարկությունն այսօր ծախսած էլեկտրաէներգիայի վարձն անգամ չի կարողանում մուծել: Գործարանի վերաբացումը, ինչպես տեսնում ենք, չբարելավեց հանրապետության տնտեսական վիճակը, եւ հակառակը, միայն տնտեսական վնաս բերեց: «Նաիրիտը» կայսերական հզոր գործարան է, որի անխափան անընդհատ աշխատանքը Հայաստանը չի կարող ապահովել, իսկ նրա վերաբացումը, հավանաբար, անհրաժեշտ էր միայն մի խումբ մարդկանց:

Ինչ վերաբերում է ատոմակայանին, ապա այստեղ ոչինչ չի փոխվել եւ հնարավոր չէ փոխել: Հայկական ատոմակայանը գտնվում է գյուղատնտեսական համալիրում, արդյունաբերական ձեռնարկությունների հարեւանությամբ, խիտ բնակեցված վայրում: Չունի պաշտպանիչ գմբեթ, ԱԷԿ-ի գործող տեխնոլոգիան մաշված է թե՛ բարոյապես եւ թե՛ ֆիզիկապես: Այն չի կարող անվտանգ շահագործում ապահովել: Ատոմակայանի գոյության դեմ է նաեւ այն հանգամանքը, որ Հայաստանում անլուծելի է ռադիոակտիվ թափոնների պահպանման խնդիրը:

– Դուք չե՞ք տեսնում թափոնների պահպանման խնդրի լուծման ուղիներ:

– Հանրապետության երկրաբանական, հիդրոերկրաբանական, երկրաշարժային եւ տեկտոնիկ իրավիճակն այնպիսին է, որ Հայաստանի որեւէ անկյուն հարմար չէ ռադիոակտիվ թափոնների երկարաժամկետ պահպանման համար:

Հայտնի է, որ համաձայն 1994 թ. ՌԴ եւ Հայաստանի կառավարությունների միջեւ կնքված՝ Հայկական ատոմակայանի վերագործարկման մասին պայմանագրի, օգտագործված միջուկային վառելիքի խնդրի լուծումը իր վրա պետք է վերցնի Ռուսաստանը:

Մյուս կողմից, հսկայական գումարներ են անհրաժեշտ ռադիոակտիվ թափոնների տեղափոխման, վերամշակման, ինչպես նաեւ թափոնների երկարաժամկետ պահպանման համար: Դեռեւս 1991 թ. Բուլղարիայից 1 կգ ռադիոակտիվ թափոն Ռուսաստան տեղափոխելու համար վերջինս պահանջում էր 1000 ամերիկյան դոլլար: Այժմ այդ գումարը կազմում է 1200-1500 դոլլար: Այսինքն, եթե Հայաստանը կարողանար անգամ գնորդ գտնել այն մոտ 160 տոննա օգտագործված վառելիքի համար, որ մինչեւ ատոմակայանի վերագործարկումը արդեն իսկ կուտակված էր հատուկ պահեստարաններում (1989 թ. ատոմակայանի աշխատանքի դադարեցումից ի վեր օգտագործված վառելիքը Հայաստանի տարածքից դուրս չի տարվել), ապա ստիպված կլիներ վճարել շուրջ 200 մլն. դոլլար: Դեռ չեմ խոսում ատոմակայանի գործունեության ողջ ընթացքում կուտակված հսկայական քանակությամբ միջին ակտիվության այն թափոնների մասին, որոնք երբեւիցե դուրս չեն տարվել Հայաստանից:

– Դրանով չէ՞ պայմանավորված այն, որ այս տարվա հունվարին Ֆրանսիայի ատոմային էներգիայի ընկերության՝ «Ֆրամատոմի» եւ Հայաստանի ատոմակայանի միջեւ ստորագրվել է Մեծամորի ատոմակայանում միջուկային վառելիքի պահեստարանների կառուցման պայմանագիր: Ինչպիսի՞ն է «Կանաչների» վերաբերմունքը այս որոշման վերաբերյալ:

- Հայաստանի նման տնտեսապես ու քաղաքականապես ավերված մի երկիր կարող էր գնալ նման քայլի, սակայն այն երբեք հնարավոր չէ արդարացնել: Մենք պարտավոր ենք մտածել ապագա սերնդի մասին:

Եթե հաշվի առնենք, որ ատոմակայանի ներկայիս հզորության դեպքում, երբ միայն մեկ ռեակտոր է աշխատում, տարեկան առաջանում է 13 տոննա օգտագործված վառելիք, իսկ ատոմակայանի աշխատանքի հզորության մեծացումից հետո այդ թիվը կարող է բազմապատկվել, ապա ակներեւ է, թե 60 տարի հետո (կառուցվելիք պահեստարանում նախատեսվում է օգտագործված միջուկային վառելիքը պահել մինչեւ 60 տարի) օգտագործված վառելիքի ինչ հսկայական քանակություն կարող է կուտակվել պահեստարանում: Նման քանակության տեղափոխումը Հայաստանից, նաեւ ֆինանսական առումով, անհնար կլինի: Պարզ է դառնում, որ ներկայիս որոշմամբ հիմք է դրվում Հայաստանում ռադիոակտիվ թափոնների գերեզմանոցի կառուցումը: Հայտնի է, որ 80-ական թվականների սկզբին նույնպես նախատեսվում էր ռադիոակտիվ թափոնների գերեզմանոց կառուցել Հայաստանում՝ Արարատյան դաշտավայրի արտեզյան ջրերի ավազանի աղային շերտերում: Այն նախկին ԽՍՀՄ-ում կառուցվելիք չորս զոնալ գերեզմանոցներից մեկը պետք է լիներ, ուր պետք է թաղվեին նաեւ եվրոպական որոշ երկրների ինչպես նաեւ Անդրկովկասում կառուցվելիք ատոմակայանների ռադիոակտիվ թափոնները: Բարեբախտաբար, ժամանակին այս ծրագիրը կանխվեց:

Չի բացառվում, որ ներկայիս կառուցվելիք պահեստարանում կթաղվեն նաեւ այլ երկրներից բերված թափոններ:

– Այսօր զգու՞մ եք հասարակական այն ուժը, որը կարող է հենվել «Կանաչներին»: Չե՞ք կարծում, որ գոյություն ունի որոշակի հիասթափություն բնապահպանների նկատմամբ:

– Իհարկե, դա այդպես է: Հասկանալի է, որ ներկայումս շատ արդյունաբերական ձեռնարկությունների անգործությունը, բնակչության կենսամակարդակի անկումը այս կամ այն կերպ փորձում են կապել «Կանաչների» գործունեության հետ: Սա չի կարող չազդել մարդկանց վրա: Հիասթափություն կարող էր առաջացնել նաեւ այն, որ «Կանաչներից» երեսը թեքեցին այսօրվա շատ քաղաքական գործիչներ, ովքեր շրջակա միջավայրի պահպանության խնդիրը դրոշ էին դարձրել իշխանության հասնելու ճանապարհին: Նույն ՀՀՇ-ն մինչ իշխանության գալը առաջ էր տանում «Կանաչների» պահանջները՝ ապահովել երկրի էկոլոգիական անվտանգությունը: Սակայն իշխանության գալու առաջին իսկ օրվանից, չունենալով տնտեսական որեւէ հայեցակարգ, նրանք տարան հակառակ քաղաքականություն:

ՀԵՂԻՆԵ ՄԱՐՏՕՅԱՆ,
ՆԱԶԵԼԻ ՏԵՐՅԱՆ

Բարեգործական ճաշարանը՝ ժողովրդի սոցիալական վիճակի հայելին

Թումանյան փողոցի «Լոռի» ռեստորանի բարի առաջին հարկում ահա արդեն 1 տարի 4 ամիս գործում է ADRA միջազգային բարեգործական կազմակերպության ծախսերով պահվող բարեգործական ճաշարանը: Այսօր այն սպասարկում է շուրջ 160 մշտական հաճախորդի՝ մեծ մասամբ միայնակ ծերեր, որոնց 40 տոկոսից ավելին մտավորականներ են՝ նախկին դասախոսներ, բժիշկներ, ուսուցիչներ, երբեմնի հայտնի երգչուհի, 12 գրքերի հեղինակ գիտնական-պրոֆեսոր, ժամանակին հասարակության մեջ դիրք ու հեղինակություն, հարգանք ու պատիվ ունեցած մարդիկ, որոնք հասել են նյութական դժվարությունների վերջնասահմանին:

Ճաշարանի տնօրեն պարոն Վարդան Աֆյանը պրոտեստանտական եկեղեցու հետեւորդ է, խորունկ հավատացյալ: Ճաշարանի անձնակազմը՝ 6 հոգի, նույնպես ընտրված են հավատացյալներից, որովհետեւ, ինչպես տնօրենն է նշում, «Աստծո վախը եւ հավատացյալի խիղճը հեռու պահեն չարաշահման գայթակղությունից»: ADRA միջազգային բարեգործականը, ըստ պարոն Աֆյանի, գործում է եկեղեցուն զուգահեռ, վարչականորեն կապված չէ նրան: Իրենց ֆինանսավորում է այդ կազմակերպության Գերմանիայի մասնաճյուղը, գումարն ուղարկում է կանխիկ, ամսեամիս: Մարտ ամսվա ծախսը դեռ տեղ չի հասել եւ ճաշարանն այսօր գործում է պարտքով: Սակայն տնօրենը կասկած չունի, որ իրենք մինչեւ տարեվերջ կշարունակեն աշխատել: «Իսկ հետո» հարցիս պատասխանում է, թե հույս ունեն իրենց գործունեությունը շարունակել նաեւ եկող տարի, որովհետեւ, դժբախտաբար, «ժողովրդի մեջ սոցիալապես անապահով եւ անպաշտպան մի խավ կա, որի վիճակը չափազանց դանդաղ է բարելավվում: Մենք հաճախորդներ ունենք, որոնք օրական միայն մեկ անգամ են սնվում՝ մեզ մոտ»: Սարսափելի է մտածել, թե ինչպես են ապրում այդ մարդիկ, մանավանդ երբ նկատի առնենք, որ բարեգործական ճաշարանը շաբաթ-կիրակի օրերին փակ է լինում:

Այցելությանս պահին սրահում սնվում էին 20-ից ավելի տարեց տղամարդիկ եւ կանայք, ճաշերի որակից եւ տեսականուց գոհ էին: Այստեղ տրվում են 1-ին, 2-րդ եւ 3-րդ ճաշատեսակներ, յուրաքանչյուր անձին 150-170 դրամի հաշվարկով, որն ընդհանուր կարգի մեջ քիչ չէ: Տարեց մի կին տնօրենին խնդրում էր, որ իրեն էլ ընդգրկեն հաճախորդների ցուցակում:

Մերժեց, քանի որ նկատելի էր, որ դա իր համար բոլորովին հեշտ չէր: «Չեմ կարող Աստծո արդարության պատվիրանին դեմ գնալ, — ասաց, — ինձ համար անչափ կարեւոր է, որ այստեղից օգտվեն միայն առավել կարիքավորները, միայնակները, հատկապես անելանելի վիճակում հայտնվածները, նրանք, ովքեր ոչ մի օգնող չունեն»:

«Իսկ չկա՞ն այնպիսիները, որոնք զավակներ ունեն», հարցրի: «Կան, պատասխանեց, բայց զավակներն իրենք օգնության խիստ կարիքի մեջ են, եւ չեն կարողանում ձեռք մեկնել ծնողներին: Մինչեւ անձամբ չեմ համոզվում՝ չեմ ցուցակագրում...»:

Ճաշարանից օգտվողների միջին տարիքային կազմը տատանվում է 75-80-ի սահմաններում, կան մարդիկ, որոնք 90-95-ից անց են: Որոշ դեպքերում ճաշը նույնիսկ տուն է առաքվում, սակայն ոչ աշխատակիցների միջոցով: Մեկ տարի չորս ամսվա ընթացքում միայն մեկ հոգի է հրաժարվել ճաշարանից օգտվելուց, տեղյակ պահելով, որ իր կենսապայմանները բարելավվել են:

Ահա այսպիսի թվաբանություն՝ բարեգործական ճաշարան հաճախողների թիվը սկզբնական 18-ից հասել է 160-ի, եւ եթե հնարավորությունները ներեն, տեղը բավարարի, ապա այս թիվն ավելի կմեծանա: Եվ 160-ից միայն մեկն է հրաժարվել բարեգործությունից՝ կենսապայմանների բարելավման շնորհիվ:

Հասկանալի պատճառներով ես չեմ նշում անուններ եւ ազգանուններ: Սակայն չեմ կարող մեծ ցավով չարձանագրել, որ երբ մի հասարակության աղքատության այսպիսի մակարդակի է իջեցրել երբեմնի վաստակաշատ բանվորին, ուսուցչին, գիտնականին՝ իրավունք չունի մեղքի ու մեղավորության զգացում չունենալու նրանց հանդեպ: Շնորհակալություն այն մարդկանց, ովքեր բարեգործական այս ճաշարանի գոյությամբ ինչ-որ չափով քավում են հասարակության, իշխանությունների, գուցե նաեւ մեր բոլորիս մեղքը այս անպաշտպան ծերերի նկատմամբ...

ՌՈՒԶԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Պատմության դասերը

Հայաստանցիների հետաքրքրություններից եւ ենթադրությունների շրջանակներից դուրս են Ռուսաստանի Դաշնությունում տեղի ունեցող քաղաքական խմորումները, սակայն այս հոդվածը չէր գրվի, եթե չլինեին ռուսական հեռուստատեսությամբ մարտի 17-ին ցուցադրված Անդրեյ Չեռկիզովի փաստավավերագրական ֆիլմը՝ նվիրված Խորհրդային Միության պատմության «սեւ եւ մութ» էջերին:

Մարտի 15-ին Ռուսաստանի Պետդումայի որոշում ընդունեց ուժը կորցրած հայտարարել 1991 թ. Բելովեժյան պայմանագիրը, որը իր ժամին վավերացրել էր ԽՍՀՄ փլուզման փաստը: Կոմկուսի ղեկավարները հայտարարում են, որ Պետդումայի որոշումը քաղաքական ոչ մի հետեւանք չի ունենա:

Հակված չլինելով այն մտքին, թե կայսրությունը այդ տարիներին միայն «սեւ եւ մութ» էջեր է ունեցել, անպայմանորեն պետք է նշել խորհրդային ժողովուրդների մեծ նվաճումները կրթության, գիտության, մշակույթի, սոցիալական քաղաքականության բնագավառներում, սակայն եւ չմոռանալ, որ մոլորակի ցանկացած երկիր այդ ժամանակահատվածում ու ունեցել է մեծ ու փոքր հաջողություններ: Յուրաքանչյուր ժողովուրդ իր ճանապարհն ունի մարդկային հասարակության ներկայիս նվաճումներում եւ այժմ էլ առաջ է իր զարգացման պատմությունը «հիմնավորված ձեւով»: Սակայն եւ հնարավոր չէ ոչ մի ոլորտային վերաբերյալ կիրառել ԱՄՆ նախկին նախագահ Ռ. Ռեյգանի տված «Չարի կայսրություն» բնութագիրը ԽՍՀՄ-ին:

Ռուսաստանի համայնավար ներկա գործիչները ինչպես կեղծված ձեւով նշում են, որ իրենք չեն մոռանա պատմության դասերը եւ անցյալի բռնապետական երեւույթները այլեւս չեն կրկնվի: Չի կարելի կասկածի ենթարկել նրանց խոստումների ու ձգտումների անկեղծությունը, սակայն եւ չի կարելի անտեսել պատմության դասերը: Վերհիշելով այդ տարիների մոտ 3000 ԽՍՀՄ ղեկավարներին եւ նրանց մեջ ոչ մի լուսավոր կերպար չգտնելով, չզգուշանալով, որ համայնավարական սկզբունքները եւ պետության կառավարումը չեն կարող չծնել «առաջնորդներին», այլ կերպ պարզապես հնարավոր չէ: «Պետականը» դառնում այդ խնդիրներ պետք է լուծի, որ կուսակցության շահերը ժողովրդի համար պետք է որ իր դասընկերը ունենա կեղծիքը ու սուտ, բռնությունը... Մարդկային հասարակարգը իր հազարամյա պատմության ընթացքում հասել է ղեկավարման, պետության կառուցման կատարյալ ձեւի՝ ժողովրդավարության, որը զարգացման անսպառ հնարավորություններ ունի:

Պետդումայի հայտնի որոշումը քաղաքական նշանակություն կարծես չի ներկայացնում եւ որեւէ մեկին ոչինչ չի սպառնում, բայց եթե համայնավարները Ռուսաստանում իշխանության հասնեն, ապա եւս մեկ անգամ կհաստատվի ռուս առաջադեմ մտավորական Պյոտր Չաադաեւի բնութագիրը, որ [illegible] ռուս ժողովուրդը ստեղծված է, նաեւ... աշխարհին դասեր տալու համար, եւ ապա ոչ միայն 1996 թ. որոշումը սպառնալիք կդառնի իր ողջ «շուքով»: Դրանից կհետեւի տեղերում համայնավարների կողմից համանման որոշումների ընդունումը եւ նրանցից «սպասարար» Կարմիր բանակին, որից հետո մնացածը... արդեն հայտնի է:

Իսկ պատմության դասե՞րը. պատմության դասերը կմոռացվեն հաջորդ սերունդներին:

Հ. [illegible],
[illegible] պատգամավոր

Ուղղում. «Ազգի» մարտի 30-ի համարում «Կինը զենքեղին է, բայց մի՞շտ է արդյոք [illegible]» նյութի հետ սխալմամբ զետեղվել է ուրիշ նկար: Ներողություն ենք խնդրում [illegible] համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԹԱՏՐՈՆ

Չի՛ կարելի: Ոչ մի դեպքում չի կարելի

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

Նախապես ասեմ, որ ես բարձր եմ գնահատում արվեստագիտության դոկտոր, Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի Արվեստի ինստիտուտի գլխավոր ծառայող Հենրիկ Հովհաննիսյանի թատերագիտական աշխատությունները հայ հին և միջնադարյան թատրոնի վերաբերյալ: Ոչ պակաս արժեքավոր եմ համարում նրա գրած «19-րդ դարի հայ թատրոնի պատմություն» ծավալուն աշխատությունը, որ շուտով լույս կտեսնի:

Այնպես որ թատերագետի հոդվածներից մեկի դեմ գրածս այս հոդվածը, որքան էլ լինի խիստ, այդ կարծիքի հերքումը չպիտի համարել:

Նրա այդ հոդվածը՝ «Ո՞վ է փակել ազգային թատրոնը» վերնագրով լույս է տեսել «Ազգ» թերթի այս տարվա փետրվարի 14-ի համարում: Հոդվածը տարակուսանք է հարուցում հենց վերնագրից: Մինչև վերջերս «ազգային թատրոն» չի կոչվել և ոչ մի թատրոն, որ փակվեր կամ չփակվեր: Խոսքն այստեղ վերաբերում է Սունդուկյանի անվան թատրոնին, միայն դրա մասին է խոսվում հոդվածում: Ուրեմն այդպես էլ պետք է գրվեր: Բայց դա չէ կարևորը, այլ արմատական մի խնդիր, որ հարուցում է ոչ միայն տարակուսանք, այլև բողոք՝ այնքան է հակասում ճշմարտությանը: Դա այն է, որ հոդվածագիրը Սունդուկյանի անվան թատրոնի պատմությունն ավարտված է համարում 1961-ին՝ Վ. Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» պիեսի բեմադրությամբ: Այսպես էլ գրում է. «Սունդուկյանի անվան թատրոնի պատմությունն այստեղ ավարտվում է»: Այսպես գրչի մի հարվածով մի կողմ է նետվում հայոց գլխավոր թատրոնի հետագա ավելի քան 30 տարվա պատմությունը գեղարվեստական այնպիսի նվաճումներով, որ պետք է այդ թատրոնի պատմության ամենափայլուն էջերը դառնալ:

Ի՞նչ իրավունքով, ի՞նչ խղճով, ի՞նչ կռվանների հիման վրա է թատերագետն այդպես անզգուշորեն աղավաղում ազգային թատերական մշակույթի պատմությունը:

Զննենք այդ կռվանները:

«Ամենակենսունակ խմբերն էլ (այդպիսին է եղել Սունդուկյանի անվան թատրոնը) բարձրությունը պահում են այնքան, որքան դերասանական մեր (սա վիճելի է, պետք է լինի մեկ.–Լ.Հ.) լիարժեք ստեղծագործական կյանքն է՝ երեք տասնամյակ»,– գրել է թատերագետը: Երբ այդ երեք տասնամյակն անցնում է՝ թատրոնի պատմությունը կա՞նգ է առնում: Ոչ: Քանի՞ դերասանական սերունդ է փոխվել 1680-ից Կոմեդի Ֆրանսեզի հիմնադրումից ի վեր, քանի՞ դերասանական սերունդներ են միմյանց հաջորդել Մոսկվայի Փոքր թատրոնի 170 տարվա պատմության ընթացքում: Հնարավո՞ր բան է, որ ռուս կամ ֆրանսիացի թատերագետներն այդ թատրոնների պատմությունները հատեն լոկ սերնդափոխության: Անհնար է: Բայց ահա մեր թատերագետը հնարավոր է համարում 1960-ական թվականներին ստեղծագործական իրավունքներ հատկացված, պայմանաբար ասած, «Նամուս» ներկայացման (1955) սերնդի գործունեությունը դուրս դնելով Սունդուկյանի անվան թատրոնի պատմությունից:

Սերնդափոխության կռվանը շատ թույլ կռվան է այսպես դատելու համար, եթե կուզեք՝ խելքի կռվան էլ չէ:

Մյուս կռվանը. «Երևանում տարից ավելի է, որ գրագետ մարդկանց մի մեծ խումբ հեռու է թատրոնից.

–Գնամ, ո՞ւմ տեսնեմ...

Այդ խոսքն են ասում ավագ սերնդի մարդիկ, մտավորական, թե ոչ մտավորական: Նրանցից շատերը թատրոնում եղել են հրդեհից առաջ (խոսքը վերաբերում է 1961-ի հրդեհին.–Լ.Հ.), երբ հին շենքի դռներին դեռ երևում էր «այսօրվա տոմսերն սպառված են» հայտարարությունը...»:

Եթե դա համարենք չափանիշ, ապա պետք է մտածենք, որ 1961-ից հետո էլ լեփ-լեցուն դահլիճներ էին հավաքում «Քաոս», «Շաբաթ, կիրակի, երկուշաբթի», «Աշխարհն, այո, շուռ է եկել», «Ատամը», «Հիշիր վաղվա օրը», «Մադամ Սան-Ժեն», «Խաչմերուկ» և ուրիշ ներկայացումներ, որոնցից մի քանիսը խաղացվել են 100, 200 և ավելի անգամ՝ չտեսնված բան թատրոնի նախորդ տարիների պատմության մեջ: Եվ «Այսօրվա տոմսերն սպառված են» հայտարարությունը բնավ էլ անսովոր բան չէր թատրոնի նոր շենքում: Ավելին, շա՜տ ավելին: Մարդիկ տոմս գնելու համար գիշերներ էին լուսացնում թատրոնի դրանը գրամարկղի բացմանը սպասելով, չմրսելու համար խարույկ վառելով:

Ուրեմն, այս կռվանն էլ մեջտեղից դուրս է գալիս՝ թատրոնի պատմությունը կրճատելու համար:

Թատերագետն ուրիշ կռվան էլ ունի. «Մեր ազգային թատրոնի հոգեվարքը վաղուց է սկսվել՝ այն օրվանից, երբ սկսեցին կոլեկտիվ հայտեր ուղարկել, թատրոն բերել թատրոնի կարիք չունեցողների և շրջակա գյուղերի բնակիչներին հատուկ կազմակերպված ձևով: Վերջ»:

Ճիշտ է, այդպես էլ եղել է: Բայց այդ դեպքում պարզ եղեք՝ այդ հոգեվարքը հասցվել 20-ական, 30-ական թվականներից, երբ նույնպես «հատուկ կազմակերպված ձևով» թատրոն էին բերվում տարբեր կոլեկտիվներ գործարան առ գործարան, ձեռնարկություն առ ձեռնարկություն, հիմնարկություն առ հիմնարկություն: Ինչո՞ւ այդպես չեք վարվում: Ի՞նչ տրամաբանությամբ:

Ուրեմն, սա էլ հիմնավոր կռվան չէ «վերջ» ազդարարելու համար:

Իրողությունն այն է, որ 1955-ին բեմադրած «Նամուս» ներկայացմամբ Վարդան Աճեմյանը կատարեց բեմադրիչ-արվեստագետի, թատերական գործի առաջնորդի մեծ և անգնահատելի սխրանքը՝ հաստատեց դերասանական նոր սերնդի ստեղծագործական ակնառու կարողությունները: Այն սերնդի, որ ընդգրկվում է Մետաքսյա Սիմոնյանի, Մհեր Մկրտչյանի, Խորեն Աբրահամյանի, Սոս Սարգսյանի, Վարդուհի Վարդերեսյանի, Էդգար Էլբակյանի և ուրիշ անուններով: Այդ սերնդի ստեղծագործական հասուն կյանքը համընկավ 60-ական, 70-ական թվականներին, երբ ուժգին շեշտվում էր Պարույր Սևակի բանաստեղծությունը, կայացել էր նկարիչ Մինասի հայտնությունը, Հրանտ Մաթևոսյանի մկանուտ արձակն ընդլայնում էր իր ազդեցության ոլորտները, ախորժալուր հնչում էր Չեքիջյանի երգչախումբը, Էդգար Հովհաննիսյանի կոտի երգերը լսվում էին ոգևորությամբ, Հենրիկ Մալյանի բեմադրական արվեստը բացվում էր բոլոր հրաշալի կողմերով...

Ազգային գեղարվեստական մշակույթի այս ընդհանուր համալարգում դերասանական երիտասարդ սերունդը, հենց հիշածս անունները վերջին տեղը չէին գրավում:

Առաջ գնանք: Ի՞նչ ասել է թատրոնի պատմություն: Դա թատրոնի խաղացանկի, բեմ հանած ազգային գրվածքների, բեմադրական բարձրարվեստ աշխատանքների և, իհարկե, ամենից առաջ դերասանական տաղանդավոր անձնավորումների պատմությունն է: Ազգային թատրոնի հիմքն ազգային խաղացանկն է: Սա անվիճելի է: Սունդուկյանի անվան թատրոնի պատմության մեջ երբևիցե եղե՞լ է մի ժամանակաշրջան, երբ ավելի շատ հայ ժամանակակից թատերագիրներ բեմ հանվեն, քան 60–70-ական թվականներին: Չի եղել: Թվենք բոլ ժամանակագրական հաջորդականությամբ. Գ. Բորյան («Կամրջի վրա»), Գ. Տեր-Գրիգորյան («Մեռնող Ֆլորա»), Ն. Զարյան («Արա Գեղեցիկ»), Ա. Արախմանյան («60 տարի և երեք ժամ»), Ա. Պապայան («Աշխարհն, այո, շուռ է եկել»), Ժ. Հարությունյան («Ղազարը գնում է պատերազմ», «Խաչմերուկ»), Սաղ. Հարությունյան («Միայն մարդն է ուղիղ քայլում»), Զ. Դարյան («Հանրապետության նախագահը»), Վ. Դավթյան («Մհերի դուռը»), Պ. Զեյթունցյան («Ավերված քաղաքի առասպելը»):

Մենք տարբեր կարծիքներ կարող ենք ունենալ այս գրողների և իրենց գրվածքների մասին, բայց չենք կարող չընդունել, որ այդ պիեսների շնորհիվ է թատրոնը հնարավորություն ստացել պատմելու մեր ազգային անցյալի ու ներկայի մասին, չենք կարող ուրանալ, որ այդ գործերը հաջողություն են գտել, մի քանիսը նույնիսկ հարյուրից ավելի անգամ ցուցադրվելու աստիճան: Եվ ինչո՞ւ, ի՞նչ պատճառով ուրանալ: Երբ թատրոնի պատմությունն ավարտենք 1961-ով, ինչպես կտրուկ առաջարկում է թատերագետը, ապա ո՞րտե՞ղ դնենք դրամատուրգիական այս հարստությունը:

Կամ ինչպե՞ս վարվենք նույն տարիներին ստեղծված բեմադրական (ռեժիսորական) արվեստի այնպիսի արժեքների հետ, ինչպիսիք են «Պեպո», «Դասական գործ», «Աշխարհն, այո, շուռ է եկել» (բեմադրիչ Վ. Աճեմյան), «Ավերված քաղաքի առասպելը», «Կորիոլան» (Հր. Ղափլանյան), «Շաբաթ, կիրակի, երկուշաբթի» (Ալ. Շահրին), «Ատամը» (Ռ. Ղազանչյան), «Խաղողի այգին» (Հ. Մալյան), «Մադամ Սան-Ժեն» (Կ. Արզումանյան), «Կասպալի փողեր» (Ն. Ծատուրյան), «Հացավան», «Անմահության մենախոսություն» (Խ. Աբրահամյան), «Ո՞վ է վախենում Վիրջինիա Վուլֆից» (Վ. Խշտոյան) ներկայացումների հետ, որոնք այս թատրոնի պատմության գեղեցիկ էջերից են:

Բերածս շարքի վերջին երկու բեմադրությունները վերաբերում են 1983-ին: Դրանից հետո էլ, ավելի ու ավելի սակավադեպ, թատրոնը ցույց տվեց աչքի ընկնող բեմադրական աշխատանքներ: Դրանցից առաջինը «Փրկեք մեր հոգիները» ներկայացումն է (Անահիտ Աղասարյանի դրաման Ն. Ծատուրյանի իմաստալից բեմադրությամբ, 1989): Ապա և «Ոճրագործի ընտանիքը» (1989) և «Դոկտոր Շտոկման» (1991) ներկայացումները (Խ. Աբրահամյանի բեմադրությամբ):

Սրանք են, իմ կարծիքով, 1961-ից հետո թատրոնի ունեցած բեմադրական նշանակալի գործերը: Բայց բեմադրիչներից ոչ պակաս, եթե ոչ ավելի, թատերական պատմությունը հյուսում են դերասանները: Նույն այս հիշածս ներկայացումների մեջ թատրոնի տարբեր սերունդների պատկանող դերասանները՝ Գուրգեն Ջանիբեկյան, Ավետ Ավետիսյան, Արուս Ասրյան, Գեղամ Հարությունյան, Բաբկեն Ներսիսյան, ապա Մետաքսյա Սիմոնյան, Մհեր Մկրտչյան, Սոս Սարգսյան, Վարդուհի Վարդերեսյան, Էդգար Էլբակյան և ուրիշներ հանդես են եկել այնքան շատ և այնպիսի բարձրարվեստ անձնավորումներով, որոնց բացակայությամբ անհնար է պատկերացնել մեր ժամանակակից դերասանական արվեստը:

Երբ թատրոնի պատմության վերջակետը դնենք 1961-ին, ապա այս ամենը դուրս կմնան, իսկ դա պարզապես անթույլատրելի է, մի բան, որ իրեն թույլ է տվել Հեն. Հովհաննիսյանը: Մի բանում նա միանգամայն իրավացի է՝ թատրոնի անկումը միանգամից չէ, որ կատարվեց, քայքայման և անկման նախանշանները երևում էին շատ տարիներ առաջ: Եվ դրանք պարզ նկատվել ու նշվել են ոչ միայն հիմա, այլ հենց նույն այդ տարիներին: Իրավացի չէ Հեն. Հովհաննիսյանը, երբ գրում է, թե «կանխվեց քննադատությունը, հետ վերադարձվեցին հոդվածներ...», չգիտեմ, գուցե իր գրածները վերադարձվել են, բայց իմ քննադատական գրությունները չեն կանխվել, տպագրվել են:

Ընթերցողի ներողամտությունը հայցելով, ես ինձ թույլ կտամ դրանցից մի քանիսը մտաբերել ոչ այնքան ասածս ապացուցելու, որքան անկման աստիճանական ընթացքը ցույց տալու նպատակով:

1966-ին, դեռ Աճեմյանի ժամանակ, ես քննադատական մի հոդված հրապարակեցի («Թատրոնն ու իր ծրագիրը», «Սով. Հայաստան», 2 սեպտեմբեր): Այստեղ ես այն էի ասում, որ թատրոնը հեռանկարային ծրագիր չունի, ծրագրված չի աշխատում, ուստի և խաղացանկի ընտրության մեջ վրիպումները շատ են և նորակառույց շենք մտնելուց հետո նա դեռ պետք է ապացուցի, թե «ինչ զորություն ունի նոր հայացքով նայելու իր գործին, նոր ոճով աշխատելու, արժանի լինելու նոր շենքին և իր նվիրական հանդիսատեսին»:

1987-ին, Ղափլանյանի ղեկավարության ժամանակ, գրեցի շատ ավելի խիստ խոսքեր այն մասին, որ թատրոն է թափանցում գավառական կամ, ինչպես ասում են, «ռաբիսային» ճաշակը: «Տարիներ ի վեր թատրոնը հանդիսատես է փնտրում, հանդիսատեսը՝ թատրոն, և հետո էլ զարմանում ենք, թե ինչո՞ւ ենք հայտնվել այս անուրախ վիճակում» («Համապատասխանե՞լ դերին. ո՞ւր է գնում Սունդուկյանի անվան թատրոնը», «Սով. Հայաստան», 20 հունիսի):

1992-ին, Աբրահամյանի ղեկավարության ժամանակ, ես մի, առավել խիստ հոդված («Դոկտոր Շտոկմանի, Խորեն Աբրահամյանի և Սունդուկյանի անվան թատրոնի վիճակի մասին», «Հայաստան», 10 հունիսի): Այստեղ ես թատրոնի ղեկավարին հիշեցնում եմ «Պեպո» և «Ռանչպարների կանչը» իր խայտառակ բեմադրությունների պատմությունը, իր չափազանց ինքնակամ ու ինքնահավան բնավորությունը, որով և պայմանավորված են թատրոնի ձախողումները:

Եզրակացությունը. «Սունդուկյանի անվան թատրոնը խոր ճգնաժամի մեջ է, և դրա պատճառները միայն տնտեսական ահավոր դժվարությունները չեն»:

1994-ին, երբ թատրոնի վիճակն այլևս անհուսալի էր, ես «Ազգ» թերթում (14 հուլիս) հրապարակեցի մի հոդված՝ «Ո՞վ պետք է պատասխան տա: Նա, ով հանձն է առել գործը» վերնագրով: Սա ավարտվում էր այսպես. «Երբ մի մարդ կարողություն չունի հանձն առած գործը ղեկավարելու, նա պետք է կամովին հրաժարվի դրանից՝ տեղը զիջելով ուրիշներին: Իսկ երբ նա չունի այդքան առաքինություն, նրան հեռացնում են»:

Չհեռացրին: Նա շարունակեց բարոյապես և նյութապես ավերել ոչ միայն Սունդուկյանի անվան թատրոնը, այլև Թատերական գործիչների միությունը: Մշակույթի նախարարը տնօրինողները անըմբռնելի համբերությամբ, թե՞ անտարբերությամբ տանեցին այնքան, մինչև որ Խորեն Աբրահամյանը 1995-ի հունիսին ցույց տվեց մի ուժահաս բեմադրություն «Քինը» (փոխն էլ դրա մեջ հանդես գալով Էդմոնդ Քինի ուժահաս դերակատարությամբ), իսկ դրանից անմիջապես հետո, մի խումբ իհետ առած, մեկնեց ԱՄՆ՝ իբրև թե հյուրախաղերի, մեկնելուց առաջ «Ազգ» թերթում (28 հուլիս) անելով այսպիսի փքուն մի հայտարարություն. «...ամերիկացի մեր հայրենակիցներին ասելու եմ՝ ես եկել եմ ուժեղ և հզոր հայրենիքից: Եկել եմ ձեզ սիրտ տամ»:

Մենք չգիտենք, թե Միացյալ Նահանգներում ի՞նչ արդյունք է տվել այս մեծախոսում առաքելությունը, ամերիկահայերը ոգևորվեցի՞ն արդյոք (տեղեկություններ չկան), բայց գիտենք, որ հյուրախաղի մեկնողները վերադառնում են առանձնաբար: Մինչդեռ՝ ոչ վերադարձ, ոչ վերադարձի որևէ նշան: Եվ թատրոնը լռեց: Սա է վերջակետը: Այսպիսի տխուր վախճան ունեցավ Սունդուկյանի անվան թատրոնի փառավոր պատմությունը և ավելի քան անփառունակ վախճան՝ արտիստական մեծ կյանք ապրած դերասանի կենսագրությունը: Իր իսկ ձեռքով, առանց կողմնակի միջամտության:

Ես այնքան միամիտ չեմ, որ թատրոնի անկումը բացատրեմ միայն Խորեն Աբրահամյանի ապիկար տնօրինությամբ: Պատճառները շատ են և ամենից էականը՝ մեր իրականության անբնական պայմանները չէին կարող բացասաբար չազդել թատրոնի գործունեության վրա: Բայց որ թատրոնի գոյության վերջին յոթ տարվա ընթացքում իր անհանդուրժող, արվեստակիցներին հեռու վանող, եսապաշտ ու եսակենտրոն բնավորությամբ նա վճռական դեր խաղաց թատրոնի քայքայման մեջ, դա վեր է կասկածից: Ուրիշ, կարգին մարդկանց տնօրինության պայմաններում թատրոնի պատմությունն այլ ընթացք կունենար: Եվ իր ճակատագիրը նույնպես:

Թվում է, թե Խորեն Աբրահամյանը չէր կարող երազել ավելի անձնազոհ մի պաշտպանություն, քան թատերագետ Հեն. Հովհաննիսյանն է: Երբ, ըստ նրա, Սունդուկյանի անվան թատրոնի պատմությունն ավարտվել է 1961-ին, ապա Աբրահամյանն այլևս ինչ մեղք ունի, երբ մեղքը գործված էր ավելի քան երեք տասնամյակ առաջ:

Ես չգիտեմ, ի՞նչն է պատճառը, որ թատերագետն ավելի քան երեք տասնյակ տարով կրճատում, ասել է թե աղավաղում է Սունդուկյանի անվան թատրոնի պատմությունը. գեղագիտական կարծրությո՞ւնը, պարզ չկամությո՞ւնը, ժամանակակից թատրոնի թյուր ըմբռնո՞ւմը, թե մի ուրիշ բան (պատճառն անհնար է գտնել): Միևնույնն է, ոչ մի պատճառով, ոչ մի դեպքում այդպես վարվել չի կարելի:

digitised by A.R.A.R.@

Էդուարդ Շեւարդնաձեի նախաձեռնությամբ Վրաստանում հետաքրքիր ու անսովոր մի գործողություն է ծավալվել. պայքար է սկսվել պետական ծառայողների շրջանում եղած ծպտված թմրամոլների դեմ: Հենց սկզբից պարզվել է, որ հանրապետության ղեկավարության մտահոգությունն անտեղի չէր: Ստուգմանը Նախարարների խորհուրդն է միայն դիմացել. ոչ նախարարների եւ ոչ էլ ասենք, որ խումբը այնտեղի յուրահատուկ մարմինների մասին է, ինչպիսիք են դատախազությունն ու մաքսային ծառայությունը, ասա, միգուցե սխալ դնովում գաղտնիությունն արտաբացված է: Չէ՞ որ դատախազության ու մաքսային ծառայության այդ թմրամոլ աշխատակիցները, պետք է հուսալ, մինչ չէ, որ «կայֆի» կամ «լոմկայի» մեջ են եղել եւ հնարավոր է, որ իրենց ծառայողական պարտականություններում էլ թմրանյութ վաճառողները չեն վխտավում: Օրերս ոստիկանությունը բրիլիոգինների մի բնակարանում 300 գրամ հերոին է հայտնաբերել ու առգրավել, ինչն իշխանություններին շատ է մտահոգել, քանի որ առաջին անգամ է, որ այդ վտանգավոր թմրանյութը Վրաստան է բերվել: Բանն այն է, որ հերոինը շատ թանկ արժե եւ տեղի թմրամոլները նրա նկատմամբ հետաքրքրություն չեն ցուցաբերում:

ՎՐԱՍՏԱՆ

Ծպտված թմրամոլներ պետական ծառայողների շրջանում

խատակազմի մեջ ոչ մի թմրամոլ չի հայտնաբերվել: Այնպես որ Էդուարդ Շեւարդնաձեի ջանքերը Նախարարների խորհրդի բարձրացման ուղղությամբ իզուր չեն անցել: Դրան հակառակ, դատախազությունում ու մաքսային ծառայությունում դեռեւս շատ անելիքներ կան: Վրաստանում շատերն էին ենթադրում, որ այդ մարմիններում պատահական ոչ քիչ մարդ է աշխատում: Եվ դա հաստատվեց: Արդեն իսկ 15 թմրամոլ է հայտնաբերվել, որոնց անունները, սակայն, հասարակայնությանը դեռեւս չեն հայտնվել: Հանրապետության նախագահն է միայն տեղյակ, թե ով ով է: Նա էլ պետք է այդ ծառայողների հետագա բախտը վճռի: Այս վերջին հանգամանքը որոշ մտահոգություն է առաջացնում եւ այնքան էլ սազական չէ իրեն ժողովրդավարական կոչող երկրի ղեկավարությանը: Սակայն երբ հիրին նրանց նաեւ օբյեկտիվորեն են վերաբերվել: Իսկ երբ նրանց անուն-ազգանունները հայտնվեն, խոսքն նրանց ծնողից բոլոր տուժածներն անխտիր կպահանջեն, որ իրենց զավակները վերանայվեն ու կրած վնասները հատուցվեն: Պետք է վստահել ազգընտիր նախագահին եւ հուսալ, որ իրենց անունն արատավորած բոլոր ծառայողներն էլ ի վերջո կպատժվեն:

Թմրամոլներ են հայտնաբերվել նաեւ Վրաստանի խորհրդարանի աշխատակազմում: Ճիշտ է, ընդամենը 3 հոգի, սակայն դա էլ բավական է, որ ժողովուրդը զարմանք ու հիասթափություն ապրի: Վրաստանի պետական կառույցներում կատարվող ստուգումները շարունակվում են, թմրամոլության դեմ ծավալված պայքարն ուժեղանում է, սակայն ինչպես եւ աշխարհի մյուս երկրներում, Վրաստանում էլ...

Թուրքական հերոինի Վրաստանում հայտնվելու փաստերը հուշում են, որ թմրանյութի վաճառով զբաղվող մաֆիան սկսել է ուսումնասիրել տրանսկովկասյան երթուղին, որ ցանկացած այդ ուղիով թմրանյութ տեղափոխի: Զգուշացնում է նաեւ այն, որ այդ չափազանց վտանգավոր թմրանյութը Վրաստան է հասցրել ոչ թե շարքային մի քաղաքացի, այլ հենց ՆԳՆ-ի թմրամոլության դեմ մղվող պայքարի բաժնի նախկին մի աշխատակից, որը մինչեւ այժմ էլ դեռեւս ՆԳՆ-ի աշխատակից է համարվում: Տվյալ գործով ձերբակալվածները հայտնել են, որ հերոինն իրենք... թուրքական ոստիկաններից են գնել՝ 60 հազար դոլլարով: Գործի հետաքննությունը շարունակվում է: Շարունակվում է նաեւ Վրաստանի իշխանությունների պայքարը թմրամոլության դեմ:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ՍԿԱՆԴԻՆԱՎԻԱ

Վարչապետ Պալմեի սպանությունը Շվեդիայի նոր դարաշրջանի սկի՞զբ

Տասը տարի առաջ կինոթատրոնի մուտքի մոտ գնդակահարվեց աշխարհի առավել ժողովրդավարական պետություններից մեկի՝ Շվեդիայի վարչապետ Ուլոֆ Պալմեն: Էրիխ Վիդերմանը (գերմանական «Շպիգել» հանդեսի) «Մեծ մարդիկ. մեծ սպանություններ» հոդվածում 10 տարի առաջ սառնասրտորեն իրագործված այդ սպանությանն անդրադառնում է Շվեդիայի հասարակության վրա դրա ազդեցության տեսանկյունից:

Շվեդների մեծամասնությունը նախընտրում է չվերհիշել այդ մասին, հակված լինելով այն կարծիքին, որ միեւնույն է, վարչապետին սպանողն այլեւս չի հայտնաբերվի, գտնելով նույնիսկ, որ դա արդեն այնքան էլ կարեւոր չէ: Դա համոզիչ է հնչում, քանի որ նախկինում «կրկնության վտանգ այլեւս գոյություն չունի»: Չնայած դրան, Շվեդիայի հասարակության մեջ շարունակվում են բանավեճերը, որոնք արտացոլում են տարբեր կարծիքներ:

Ուլոֆ Պալմեի սպանության գործի առնչությամբ գոյություն են ունեցել շատ վարկածներ. գաղտնի դավադրություն, «քրդական հետք», աջ սոցիալ-դեմոկրատների առաջադրանք, միայնակ մարդասպան եւ, վերջապես, երկրի փրկության մասին մտածող ծայրահեղ աջ ոստիկանների ու ծովային սպաների ձեռնարկում:

Վարկածները փլուզվում էին մեկը մյուսի հետեւից: Մնում էր մեկը՝ միայնակ մարդասպանի վարկածը: Խելագար մարդասպանին վերաբերող թեզիսը տարածված չէր, քանի որ Ուլոֆ Պալմեն «յուրօրինակ մեծություն էր», ինչպես գտնում էին նույնիսկ նրա թշնամիները: Չնայած այն բանին, որ Քրիստեր Պետերսոնը (այդպես էին անվանում կասկածյալ մարդասպանին) դատապարտվեց, շուտով Շվեդիայի արդարադատությունը, հենվելով անմեղության կանխավարկածի սկզբունքի վրա, նրան ազատ արձակեց «տեխնիկական ապացույցներ» չլինելու պատճառով:

Հարց է ծագում, ինչի՞ց պետք է փրկվեր Շվեդիան: Արեւելքի հետ Պալմեի սերտ շփումների՞ց, որոնք այնքան տագնապեցնում էին պահպանողականներին: «Պետություն» եւ «սոցիալ-դեմոկրատիա» հասկացությունների լիակատար նույնացման հանգեցնող միտումի՞ց: Իր ընտրողներին անտեսող եւ իրականությունը սեփական աշխարհայացքի տեսանկյունից ընկալող վարչապետի ուժեղացող մեծամտությո՞ւնից:

Վերը նշված դրդապատճառների ենթադրյալ սխեման բնութագրվում է անկողմնակալությամբ, որը, ի դեպ, ոչինչ չի բացառում: Բայց այստեղ առկա է մի էական մանրամասնություն. մարդասպանների տրամաբանությունը խաղաղասերների տրամաբանությունը չէ: Հասարակ շվեդները 10 տարի անց գալիս են իրենց վարչապետի սպանության վայրը եւ լուռ ծաղիկներ դնում:

Ուլոֆ Պալմեի սպանությունից հետո Շվեդիան դարձա՞վ արդյոք ուրիշ երկիր: Նախկին պետական բանկատեր Գարի Շայնը Պալմեի սպանությունը համարում է Շվեդիայի նոր դարաշրջանի սկիզբը: Սակայն, ինչպես ինքն է ասում, «դա բնավ կապված չէ Պալմեի հետ: Լավ քաղաքական գործիչները լավ են լոկ այն ժամանակ, երբ նրանց համար պատմական իրավիճակ են գտնում»:

Արտգործնախարարության այն ժամանակվա տեղակալ Պիեր Շորին Պալմեի չեզոքության քաղաքականությունը համարում էր «սառը պատերազմի զավակը», որը կարելի էր դեն նետել:

«Սվենսկա Դագբլադեթ» պահպանողական թերթի գլխավոր խմբագիր Մատս Սվեգֆորսը կարծում է, որ Շվեդիան «զավակը» դեն նետած կլիներ անհամեմատ վաղ, եթե միանար Եվրոպային: Բայց Ուլոֆ Պալմեն խուսափում էր դրանից, քանի որ նախընտրում էր երրորդ աշխարհը: Նա Եվրոպան համարում էր ձանձրալի եւ կաթոլիկական: Դա նրա աշխարհը չէր:

«Մենք նրան «պարտական ենք» կորած երկու տասնամյակների եւ Շվեդիայի պատմության մեջ եղած ամենամեծ տնտեսական ճգնաժամի համար», գտնում է Սվեգֆորսը:

Պալմեի բարեկամները, ընդհակառակը, որպես դրական գործոն էին ընկալում վարչապետի կողմից երկրի ներքին քաղաքականության անտեսումը, Պալմեին համարելով մեծ քաղաքական գործիչ: Նրանք ասում են. «Շվեդիան չափազանց փոքր էր Ուլոֆի համար»: Ահա այդ պատճառով նրանք հակված են դեպի դավադրության վարկածը. մեծ մարդկանց հարկավոր են մեծ մարդասպաններ:

Ավարտվեց վաղեմության տասնամյա ժամկետը, որից հետո քրեական հետապնդումը դադարեցվում է: Այսինքն՝ գաղտնի դավադրության մասնակիցները, եթե դա գոյություն է ունեցել, այլեւս կարող են չհետապնդվել օրենքի կողմից եւ վաստակել 50 մլն կրոնանոց պարգեւավճարը, բացառելով, իհարկե, մարդասպանին:

Պատրաստեց
[illegible]

ՀԱՄԱՌՈՏ

Անկարան կվերանայի Եվրամիության հանդեպ իր պարտավորությունները

Թուրքիան հայտարարել է, որ մտադիր է «վերագնահատել» Եվրամիության մասնավորապես մաքսային միության հանդեպ իր ստանձնած պարտավորությունները: Անկարային զայրացրել է հատկապես այն հանգամանքը, որ Հունաստանը շրջափակել է Թուրքիային Եվրամիության խոստացած 375 միլիոն էկյուի ֆինանսական օգնությունը:

«ԼԻԲԵՐԱՍՅՈՆ»

Իրաքը վաճառում է պետական ունեցվածքի մի մասը

Իրաքի կառավարությունն իր բյուջեի ճեղքվածքը փակելու նպատակով վաճառքի է հանել պետական ունեցվածքի մի մասը, նշել է երկրի ֆինանսների նախարար Հիքմեթ Մեզբան Իբրահիմը: Արդեն վաճառվել են ավտոմոբիլների համակազմի 25 տոկոսը, տարբեր շենքեր, շինարարական եւ գյուղատնտեսական հողատարածքներ: Նախարարն այդուհանդերձ ընդգծել է, որ պետության ձեռքին գտնվող արդյունաբերական հատվածը վաճառքի ենթակա չէ:

«ՖԻԳԱՐՈ»

Կառլ Հաբսբուրգի որդիները կարող են վերադառնալ Ավստրիա

Ավստրո-Հունգարիայի վերջին կայսր Կառլ Առաջինի որդիներ 80-ամյա Ֆելիքսը եւ 78-ամյա Կառլ Լյուդվիգը կկարողանան վերադառնալ Ավստրիա. Վիեննան վերջ է դրել կայսերական ընտանիքի վերջին շառավիղների աքսորին այն բանից հետո, երբ նրանք պաշտոնապես հրաժարվել են գահի նկատմամբ իրենց հավակնություններից եւ առանձնաշնորհներից: Ֆելիքսը եւ Կառլ Լյուդվիգը հրաժարվել են Լոթարինգիայի Հաբսբուրգների տոհմին իրենց պատկանելությունից: Նրանց ավագ եղբայրը՝ 83-ամյա Օտտո ֆոն Հաբսբուրգը նույն կերպ էր վարվել 1961 թ.: Նա եվրախորհրդարանի անդամ է Բավարիայի քրիստոնեադեմոկրատական միությունից եւ հաճախակի այցելում է Ավստրիա:

«ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ»

Վիետնամում արգելվում է «իմպերիալիստական» գովազդը

Իր հեղափոխական կարգախոսներն սպառած Վիետնամը որոշել է արգելել այն բոլոր գովազդները, որոնք «իմպերիալիստական» բնույթ են կրում: Խոսքը մասնավորապես «Սամսունգ», «Կոդակ», «Ֆուջի» եւ այլ բազմաթիվ ֆիրմաների գովազդի մասին է: Այս քաղաքական արշավանքն ընդգրկում է նաեւ բենզալցակայանների, հյուրանոցների եւ ռեստորանների տերերին, որոնք պարտավոր են խուսափել «մշակութային վարակ սերմանող» օտարամուտ անվանումներից: Ժողովրդին դրանց քայքայիչ ազդեցությունից զերծ պահելու նպատակով դաստիարակչի ցուցանակները ծածկվում են պլաստիկ տոպրակներով:

Այս նոր մշակութային հեղափոխությունից դուրս չեն մնացել նույնիսկ ծայրամասային վաճառողները: Փրինսը եւ Մայքլ Ջեքսոնը մեղադրվում են երեկվա պարտվածների գաղափարախոսության քարոզչության մեջ: Կոմունիստ պաշտոնաթերթի ամսագրերը նույնպես հակադրվում են գաղափարական «անպարտությանը»: Սա առնվազն կեղծ է հնչում այն երկրի համար, որտեղ ամեն ինչ գաղտնի է արվում եւ գոյություն ունեն բազմաթիվ ընդհատակյա անառակատներ:

Վիետնամի ազատականացումից 10 տարի անց երկրում ամերիկյան եւ ճապոնական ֆիրմաների ներկայությունն զգալիորեն ուժեղացել է: Իր խանութների ձեռնարկման իրական նպատակը թերեւս վիետնամական արժեքների վերականգնումն է: Սակայն բացառված չէ, որ այս սահմանափակիչ «Մեծ լվացքը» երկրում կարող է հարուցել նաեւ այլ [illegible] ալիք:

«ՊՈՒԵՆ»

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ուկրաինացի «միլիարդատերը» Կաննում իրացնում էր կեղծ դոլլարներ

Արդեն 5 տարի է, ինչ Ֆրանսիայի Լազուր ափին հայտնվել են նոր մեծահարուստներ, որոնք շիկահեր են, ունեն կապույտ աչքեր եւ անգլերեն են արտահայտվում սլավոնական ընդգծված առոգանությամբ: Արեւելքից եկած այդ զբոսաշրջիկները շռայլ ծախսեր են անում խանութներում, ռեստորաններում, կաբարեներում եւ հասցրել են հանրահայտ բազմաթիվ հյուրանոցների տերերի. որոնք նրանց երբեմն համեմատում են արաբ շեյխերի հետ: Սակայն մոսկվացի, պետերբուրգցի կամ կիեւցի գործարարների շռայլած փողերը միշտ չէ, որ վստահելի են լինում: Կաննի մի քանի շքեղ հյուրանոցների աշխատակիցներ օրերս համոզվեցին դրանում: Դրանց գանձապահները բնավ չէին զարմացել, երբ մի բարեկամ եւ ինքնավստահ ուկրաինացի շաբաթավերջին թանկարժեք հարկաբաժիններ էր վարձել այդ հյուրանոցներում: Միաժամանակ նա ինքնիշխանող փոխանակել էր 100 դոլլարանոց թղթադրամներ: Դրանք կեղծ էին, բայց այնքան լավ էին պատրաստված, որ ծառայողները բնավ չէին կասկածել դրանց իսկությանը: Շաբաթավերջի օրերին Կաննի գլխավոր փողոցում՝ Կրուազետում չորս շքեղ հարկաբաժին վարձած, բայց դրանցում բնավ չբնակված ուկրաինացի «միլիարդատերը» հասցրել էր փոխանակել մոտ 30 հազար դոլլար (150 հազար ֆրանկ): Առավել մեծ զգոնություն դրսեւորած Կաննի բանկատերերը նկատել էին, որ դոլլարները կեղծված են, բայց ուկրաինացին արդեն անհետացել էր: Ֆրանսիայի ոստիկանությունը ենթադրում է, որ նա եղել է մաֆիական կազմակերպության անդամ, որը կեղծ դոլլարներ է պատրաստում ճապոնական գերարդիական լուսապատճենիչ սարքով:

«ՖԻԳԱՐՈ»

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Վերջերս, ՀԲԸՄ-ի Փարիզի Ալեք Մանուկյան դահլիճում տեղի ունեցավ Թեմիյան մշակութային միության «Հայկաշեն Ուզունյան» գրական մրցանակի այս տարվա մրցանակաբաշխության արարողությունը:

Այս առիթով, Պոլսից ժամանել էին դոկտ. Իգնա Սարըասլանը եւ

որ երկար ժամանակ վերլուծման ու ուսումնասիրության նյութ ոլիսի հայրաքի մեր գողերին, գրականագետներին:

Պոլսահայ գրականությունը սահմանափակված էր իր մեկուսացման մեջ, որն իր հերթին կարծես միայն երկու այլ ուղղություններով կարող է առաջնորդվել:

Նախ՝ ինքնաբերաբար, առաջ հայական խոհրդապաշտություն: Ապա՝ անկեղծությամբ, նրբին կատակով եւ իմաստով ներդաշնակ շարադրություններով բանաստեղծությունների մի փունջ է Սարըասլանի «Լօ» անունով հատորը:

Իսկ «Քառամաքրակ սերերով» հատորում լույս տեսած 47 ոտանավորների մասին Պոլսի «Մարմարա» օրաթեր-

Փարիզի ՀԲԸՄ-ի սրահում Իգնա Սարըասլանին ԹՄՄ «Հայկաշեն Ուզունյան» մրցանակ տրվեց

«Ազգի» փետրվարի 15-ի համարում տեղեկացրել էինք, որ «Հայկաշեն Ուզունյան» 94-ի գրական մրցանակը հանձնվել է Նիկողոս Թահմիզյանին «Կոմիտասը եւ հայ ժողովրդի մշակութային ժառանգությունը» աշխատության եւ Իգնա Սարըասլանին «Քառամաքրակ սերերով» բանաստեղծական հատորի համար: Առաջինին մրցանակ շնորհելու հանդիսավոր արարողության մասին մեր նախատես հաղորդածին այսօր հավելում ենք երկրորդ՝ գեղեցիկ Փարիզի մեր թղթակից Ռաֆֆի Հերման Արախի նյութը:

դոկտ. Մարի Սարըասլանը:

Ժամանել էր նաեւ հրատարակիչ, գրականագետ, գրող, Ալեք Մանուկյան հիմնադրամի տնօրեն Երվանդ Ազատյանը:

Իրենց ներկայությամբ պատվել էին օրն Հայկաշեն Ուզունյանը, ՀԲԸՄ-ի Ֆրանսայի նախագահ եւ կենտրոնի վարչության անդամ պրն. Լեոն Քերբաջյանը, ՀԲԸՄ-ի Փարիզի եւ «Իլ դը Ֆրանս» շրջանի նախագահ պրն. Ալեքսի Գյուլջյանը, Փարիզի արվարձաններից Լը Ռենսիի «Դորոգստեր» հայկական վարժարանի տնօրեն դոկտ. Կարապետ Դաճեսյանը:

Ֆրանսահայ մամուլի մի քանի ներկայացուցիչների գլխավորությամբ մշակութասեր հասարակայնության առջեւ երեկոն սկսվեց պրն Ալեքսի Գյուլջյանի բացման խոսքով, որից հետո պրն. Կարապետ Դաճեսյանը համախմբվածներին ներկայացրեց Իգնա Սարըասլանին:

Մեր պոլսահայ հայրենակիցն աշխարհահռչակ լուսանկարիչ Արա Գյուլերի նկարած լուսանկարները ցուցադրեց՝ ներկայացնելով այն աշխարհը, միջավայրը, որտեղ ապրում եւ ստեղծագործում է բանաստեղծը՝ դոկտ. Իգնա Սարըասլանը:

ՀՀ մշակույթի նախարարի նամակի ընթերցումից հետո գրականագետ Երվանդ Ազատյանը հետաքրքիր կերպ արտահայտվեց մրցանակակիր գրողի մասին. Ներկա ժամանակների պոլսահայ գրականությունը ամենանշանավոր երեւույթներից մեկը դարձավ: Այնուհետեւ մի երեւույթ,

Ձախից աջ՝ Ալեքսի Գյուլջյան, Հայկաշեն Ուզունյան, Իգնա Սարըասլան, Երվանդ Ազատյան եւ Լեոն Քերբաջյան

ինչպես եվրոպական գրականության նոր հոսանքներին: Ուրեմն զարմանալի չէ երբեք, որ Անդան Օզերի նման բանաստեղծը միաժամանակ կարողացավ ստեղծագործել թե՛ թուրքերենով, թե՛ հայերենով:

Միջին Արեւելքի մյուս գաղութների հետ բաղդատելով կարելի էր ասել, թե պոլսահայությունը ինչ-ինչ պատճառներով շատ ավելի արագորեն եւ դյուրությամբ ոտք դրեց արեւմտյան արդիական բանաստեղծական ուղղություններին:

Սրա գլխավորը եղավ Կարինե Ճանճիկյանը: Այս ուղին հետեւելով ժամանակակիցին Զարեհ Խրախունին, Զահրատը, Անդրան Օզերը, Վարդ Շիկահերը, Հիլդա Գալֆայանը եւ ուրիշներ:

Այս դպրոցի վերջին ներկայացուցիչը դարձավ Իգնա Սարըասլանը: Հայ գրական աշխարհի համար «տարօրինակ» անուն՝ Ալիփաշանից եւ Չիֆթե Սարայից հետո...

Պոլսահայ այս գրական շարժման անունը սկսեց կոչվել առարկա-

րի գլխավոր խմբագիր Ռոբեր Հաստեճյանը 1995 թ. գրել է, թե «...առանց ինքնության նոր վկայություն էին անկասկած»:

Սարըասլանի մոտ սերն ու մարդկային ճակատագրի բնորոշումները չունեն ողբերգական կամ տառապագին արտահայտություն, մնում են հոգեկան մակարդակի վրա:

Պոլսահայ արդի գրողների առանձնահատուկ գծերից մեկն այն է, որ նրանք ուրույն ձեւով են արտահայտում իրենց ազգային զգացումների եւ հայության ճակատագրի հետ առնչվող ապրումների վերաբերյալ:

Այս պատճառով էլ նրանք հաճախ «մեղադրվել» ու «մեղադրվում» են անկեղծության պակասի մեջ:

Մինչդեռ նրանք հարազատ են իրենց հոգուն, որ նվազագույն չափով է բացված իր ազգի ճակատագրական ու ողբերգական փորձառություններին:

Սարըասլանը, հակառակ իր նման ճանաչված այլ բանաստեղծների, հաճախ է մտնում ընկերային տագնապներին: Բանաստեղծ Սարըասլանը դանդաղ, սակայն ինքնավստահ քայլերով ընթանում է ճամփին իր ճանապարհով: Յուրահատուկ գիրք, որ ընծայված է նաեւ իր ընթերցողին, որոշակի ոչնչացված է տոկուն արժեքներով»:

Այնուհետեւ պոլսահայ գրականության մասին երկար խոսեց մեկնաբանությամբ Հայկաշեն Ուզունյանը, ընդգծելով թե հայ իրականության մեջ բավարար չլինելու մասնագիտական հետազոտությունները նշանակալից են մշակութային մրցանակները:

ՆԿԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Կնոջ կերպարը 19-20-րդ դդ. ռուսական գրաֆիկայում

Ապրիլի 5-ից՝ մայիսի 14-ը, Ազգային պատկերասրահում բացվող ցուցահանդեսի առիթը ապրիլի 7-ի տոնն է

ՀԱՊ-ի գրաֆիկայի բաժնում վաղուց ի վեր ավանդույթ է ժամանակ առ ժամանակ ներկայացնել ֆոնդերում պահվող գրաֆիկական արվեստի լավագույն ստեղծագործությունները, քանի որ դրանք պատկերասրահի այցելուների ամենօրյա դիտման համար հասու չեն: Դա պատճառաբանված է նրանով, որ թղթի վրա արված գործերը շատ ավելի նուրբ են, քան կտավի վրա ստեղծվածները: Արեւի լույսը կարճ ժամանակի ընթացքում կարող է այն բոլորովին ոչնչացնել: Ներկայացվող նկարները պատկերասրահ են մուտք գործել սկսած 1922 թվականից: Դրանք բերվել են Մոսկովյան թանգարանային ֆոնդից, Տրետյակովյան պատկերասրահից եւ Ռուսական թանգարանից: Նվիրատվություններ են եղել անհատների եւ, իհարկե, հեղինակների կողմից: 19-րդ դարի վերջի եւ 20-րդ դարի սկզբի ռուսական կերպարվեստը ներկայացնում է բազում եւ միաժամանակ վառ արտահայտված երեւույթ: Մի ժամանակաշրջան է, երբ գրականության մեջ հանդես են գալիս Կուպրինն ու Ալ. Տոլստոյը, պոեզիայում Բլոկն ու Մայակովսկին, երաժշտության ասպարեզում Ռախմանինովն ու Սկրյաբինը: Յուրօրինակ զարգացում ապրեց ռուսական դրաման, օպերան ու բալետը, որտեղ նոր էջ սկսվեց թատերական-դեկորատիվ արվեստում: Իսկ կերպարվեստում հայտնվում է գեղանկարիչների մի համաստեղություն: Դեռեւս շարունակում էին ստեղծագործել մեծանուն վարպետներ Սուրիկովն ու Ռեպինը, իսկ Սերովի, Վրուբելի, Մալյավինի, Ֆալկի, Սոմովի, Պետրով-Վոդկինի ստեղծագործությունները նոր էջ բացեցին ռուսական կերպարվեստում: Ստեղծվեցին գեղարվեստական բազմաթիվ միություններ: Դրանցից էին Ռուս նկարիչների միությունը, «Միր իսկուստվա», «Գոլուբայա Ռոզա», «Բուբնովի վալետ» եւ այլն:

Ջրանկարը մեծ տարածում գտավ, հատկապես վերը նշված միությունների ստեղծագործողների շրջանում:

Այս ցուցահանդեսում արվեստասերը կհանդիպի Կ. Ա. Սոմովի, Կ. Ի. Ռուդակովի, Ռ. Ռ. Ֆալկի, Ե. Ե. Լանսերեի, Ֆ. Ա. Մալյավինի, Լ. Ս. Բակստի, Վ. Է. Բորիսով-Մուսատովի հիմնականում ջրանկար ստեղծագործություններին: Իհարկե կտեսնի Ա. Պ. Բրյուլովի «Ժամանակակցի դիմանկարը» եւ Կ. Պ. Բրյուլովի «Կնոջ դիմանկարը», որոնք կիշեցնում են փոքրիկ նովելներ պատմում մարդու հոգեկան աշխարհի մասին: Սրանք հիացնում են իրենց նուրբ գունային գամմայով:

Եթե ջրանկարի եւ այլ տեխնիկաների համադրությամբ ստացված բանձր գույներով են արված Ե. Ե. Լանսերեի «Բարխուդարյանի դիմանկարը», Բ. Դ. Գրիգորեւի «Աղջիկ գլխով», ապա ջրանկարի կիրառման բարձրակիրթությամբ դիտողին կհրապուրեն Կ. Ա. Սոմովի «Կարդացողի դիմանկարը», Կ. Ի. Ռուդակովի «Բորժուա կինը» եւ Վ. Վ. Լեբեդեւի «Պարուհին»: Եվ իհարկե, մենք հպարտանում ենք, որ ունենք արվեստի այնպիսի ստեղծագործություն, ինչպիսին է Ե. Ե. Լանսերեի «Արուս Ոսկանյանը Պորցիայի դերում» նկարը: Այն ձգում է կերպարի ներքին ապրումների եւ կեցվածքի հռչակի բացահայտմամբ: Չնայած որ նկարը հապճեպ է արված, եւ զգացի մեկ սխալ, բայց միեւնույն է, նկարիչը կերտել է կերպարի ամբողջական բնութագիրը: Այն արված է սանգինայի եւ ածուխի լայն գծերով, որը լավագույնս է բացահայտում դերասանուհու անկրկնելի կեցվածքը:

ԱՐԾԻՎ ՉԵԼԱՆՅԱՆ

Հայաստանի Ազգային պատկերասրահ

«Թոյ Սթորի» առաջին համակարգչային լիամետրաժ մուլտֆիլմը

Մարտի 27-ից Փարիզի որոշ կինոթատրոններում ցուցադրվում է ամերիկյան հանրահայտ «Դիսնեյ ըոփըընի» ընկերության եւ «Փիքսար» կինոստուդիայի համատեղ արտադրանքը՝ «Թոյ սթորի» («Խաղալիքի պատմություն») լիամետրաժ մուլտֆիլմը, որն իրադարձություն է կինոարվեստում, քանի որ առաջին համակարգչային սինթետիկ (համադրական) շարժանկարն է: Ֆրանսիական թերթերը լայնորեն են անդրադառնում այս ֆիլմին, որի ամերիկացի բեմադրիչ Ջոն Լասեթերը մարտի վերջերին «Օսկար» մրցանակ ստացավ առաջամարտիկի իր աշխատանքի համար: Մասնավորապես, «Լիբերասիոն» օրաթերթը մարտի 27-ի համարի առաջին երեք էջերն ամբողջովին նվիրել է այդ ֆիլմին, որի ստեղծման համար պահանջվել է 800 հազար ժամվա համակարգչային աշխատանք: Մուլտֆիլմը բաղկացած է 110064 համակարգչային պատկերներից եւ պատմությունն է խաղալիքների յուրօրինակ աշխարհի մասին: Գլխավոր հերոսներից մեկը՝ փայտից եւ գործվածքից պատրաստված կովբոյ Վուդին համակարգչային երրագույն աշխատանքի շնորհիվ կարողանում է դեմքի 212 տարբեր շարժում կատարել: Իսկ ընդհանուր առմամբ մուլտֆիլմի «գործող անձանց» ընդհանուր թիվը հասնում է 76-ի: Դրանք բոլորն էլ ծավալային են (եռաչափ) եւ մանրակրկիտ ծրագրավորման արդյունք են: «Ֆիգարո» թերթի հատուկ հավելվածում տպվում է առաջին համադրական շարժանկարի համառոտ բովանդակությունը: Ֆիլմի բոլոր խաղալիքները պատկանում են 6-ամյա մի տղայի՝ Էնդիին: Հենց որ նա հեռանում է խաղալիքներից, վերջիններս սկսում են ապրել իրենց սեփական յուրահատուկ կյանքով: Քաջ կովբոյ Վուդին բոլոր խաղալիքների պետն է: Բայց նրա խաղաղ կյանքը երկար չի շարունակվում: Ծննդյան օրը Էնդին նվեր է ստանում գեղեցիկ տուփի մեջ դրված

Բազ Կայծակին, որը խիզախ տիեզերագնաց է եւ արկածախնդիր: Այդ պահից ամեն ինչ փոխվում է, քանի որ Բազը դառնում է Էնդիի սիրելի խաղալիքը: Եվ կովբոյ Վուդին նախանձից դրդված փորձում է ոչնչացնել իր ահեղ մրցակցին Բազ Կայծակին: 43-ամյա Ջոն Լասեթերի նկարահանած այս ժապավենը նոր ուղի է բացում մուլտֆիլմերի աշխարհում, սակայն բնավ վերջ չի դնում շարժանկարի ավանդական արվեստին: Լասեթերի աշխատանքն անցյալ տարի արդեն մեծ հաջողությամբ ցուցադրվել է ԱՄՆ-ում, իսկ ներկայումս մուտք է գործում եվրոպական մայրաքաղաքների կինոթատրոններ: Ամերիկացի կինոբեմադրիչը մտադիր է առաջիկայում նկարահանել համադրական լիամետրաժ եւս երեք կինոժապավեն: Դրանցից առաջինը ստեղծվելու է դարձյալ «Դիսնեյ ըոփըընի» ու «Փիքսարի» համագործակցությամբ եւ այս անգամ նվիրված է լինելու միջատների աշխարհին:

[illegible]

[illegible]

Ոսկեձեռիկի ցուցահանդեսը Ս. Հարություն տոնին

Երեւանի տնտեսական համալսարանում գործող «Ոսկեձեռիկ» ուսանողական ակումբը կենտրոնական մասնաշենքի 6-րդ հարկում, ապրիլի 3-ին բացել է ցուցահանդես-վաճառք՝ նվիրված Զատկի տոնին: Ներկայացված են ծեփերով ու կարերով նկարազարդ եւ ասեղնագործ աշխատանքներ: Մասնակցում են ինչպես տարբեր բուհերի ուսանողներ, այնպես էլ անհատներ: Ցուցահանդեսը գործելու է մինչեւ ապրիլի 6-ը:

ԼՈՒԻԶԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Կինոյի հոգսերը հետաքրքրում են Ալեն Ժյուպեին

Վարչապետ Ալեն Ժյուպեն համաձայնել է մասնակցել ապրիլի 19-ին Բորդոյում կինոռեժիսոր Կլոդ Լըլուշի նախագահությամբ անցկացվող կինոռեժիսորների եւ պրոդյուսերների միության համաժողովին: Վարչապետը, որը հայտնի է ֆրանսիական մշակույթի հանդեպ իր հոգածությամբ, մտադիր է լսել կինոգործիչների առաջարկներն ու խնդրանքները եւ հաշվի առնել դրանք:

«ՖԻԳԱՐՈ»

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ալեն Փինդլինգի դեմ դատը հետաձգվում է

«Ազգի» մարտի 13-ի համարում «Որքա՞ն է կցում մեր շերեփը» հրապարակման մեջ տեղեկացրել էինք, որ մանկան Չոմիչյանը դատ է բացել ֆրանսիացի հրատարակիչ «Հայաստանի ճանապարհներ» անունը կրող 8-անդամ փաստաթղթի կազմակերպիչ Ալեն Ֆինդլինգի դեմ: Դատավարությունը, որ պիտի սկսվեր մարտի 20-ին Փարիզի տրիբունալում, հետաձգվել է: Մանուկ Հոլ հանդես Չոմիչյանին ուղարկած ծանուցում 6-ամսյա այդ հետաձգումը պատճառաբանում է իր անձնական զբաղվածությամբ: Պաշտպանական կողմն ամենայն հավանականությամբ դատարանին ներկայացել:

digitised by A.R.A.R.@

ՈՒԵՖԱ-Ի ԳԱՎԱԹ

Կրուիֆը զոհ մնաց իր թիմի խաղից

UEFA CUP

Սկսվել են եվրոպական ակումբային մրցաշարերի կիսաեզրափակիչ հանդիպումները: Առաջինը մրցապարեզ դուրս եկան ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության մասնակիցները: Հակայական հետաքրքրություն էր առաջացնում այդ մրցաշարի գլխավոր երկու ֆավորիտների Մյունխենի «Բավարիայի» և Իսպանիայի «Բարսելոնի» մրցավեճը: Վիճակահանության ճանաչությամբ այդ թիմերը զույգ կազմեցին կիսաեզրափակիչում: Առաջին հանդիպումը տեղի ունեցավ Մյունխենում: Չնայած վատ եղանակին, խաղին ներկա էին 60 հազարից ավելի հանդիսականներ: Առաջին կեսն ավարտվեց «Բարսելոնի» օգտին 1-0 հաշվով: 52-րդ րոպեին փոխարինման դուրս եկած Մարկուս Վիտչեկը կարողացավ հավասարեցնել խաղի հաշիվը: 5 րոպե անց Մեհմեթ Շոլը առաջ մղեց «Բավարիային»: Այնուամենայնիվ, «Բարսելոնին» հաջողվեց խուսափել պարտությունից: 77-րդ րոպեին թիմին փրկեց ռումինացի Գեորգի Հաջին: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի 2-2: Խաղից հետո «Բարսելոնի» գլխավոր մարզիչ, հոլանդացի Յոհան Կրուիֆն ասաց. «Երկու թիմերը հանդիպման ընթացքում շատ ոխակի դիմեցին: Երկրորդ կեսում «Բավարիան» գերազանց խաղ ցուցադրեց: Բայց ես բավարարված եմ նաև իմ թիմի գործողություններով: Կարծում եմ, Բարսելոնում երկու շաբաթ հետո կայանալիք պատասխան խաղում մեր հնարավորությունները հավասար են»:

Երեկ ու երեկոյան մրցադաշտերի մեջ մտան նաև Չեմպիոնների լիգայի կիսաեզրափակչի մասնակիցները: Մրցեցին «Պանաթինայիկոսն» ու «Այաքսը», «Յուվենտուսն» ու «Նանտը»:

Այսօր Գավաթակիրների գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակչում կհանդիպեն.

«Դեպորտիվո» (Լակորունիա, Իսպանիա)-«Պարի Սեն Ժերմեն» (Փարիզ, Ֆրանսիա)

«Ֆեյենորդ» (Ռոտերդամ, Հոլանդիա)-«Ռապիդ» (Վիեննա, Ավստրիա)

ՍԱՐԱՆԱՍԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

«Օլիմպիական» Նորայր Սարգսյանը ամերիկյան մրցաշարի 3-րդ մրցանակակիր

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սանտա Մոնիկա քաղաքում անցկացված սպորտային մարմնամարզության Պիտեր Վիդմարի մրցաշարին, որին մասնակցում էին ԱՄՆ-ի բոլոր նահանգների 46 մարմնամարզիկներ, Նորայր Սարգսյանը բազմամարտում գրավեց 3-րդ տեղը: Մինչեւ վերջին վարժությունը, հայ մարմնամարզիկը գլխավորում էր մրցաշարային աղյուսակը: Պտտաձողով վարժությունում անհաջող իջնելու պատճառով, նա տեղը զիջեց մրցաշարային աղյուսակի 3-րդ հորիզոնականը:

Ազատ վարժությունում, հենացատկում և ձողերով վարժություններում նա եղավ 3-րդն էր: Ն. Սարգսյանը հանդես էր գալիս այն ծրագրով, որը պետք է ներկայացնի այս տարի Ատլանտայում կայանալիք համաշխարհային օլիմպիադայում:

Տեղեկացնելով այս մասին Նոյյան տապան գործակալության թղթակցին, ՀՀ սպորտվարչության լրատվական կենտրոնից նշեցին, որ ապրիլի 15-21-ը Ն. Սարգսյանը Պորտո Ռիկոյում կմասնակցի սպորտային մարմնամարզության աշխարհի առաջնությանը:

ԹԵՆԻՍ

Բորիս Բեկերը հիվանդ է

Տղամարդկանց թենիսում անորոշ է, թե ովքեր կպաշտպանեն Դեյվիսի գավաթի խաղարկությունն է: Ապրիլի 5-ին Լիմոժում մրցելու են Ֆրանսիայի եւ Գերմանիայի հավաքականները: Ծանր վիճակի մեջ է ընկել Գերմանիայի ընտրանին: Վաղուց հայտնի է, որ ի վիճակի չէ խաղալ Միխայել Շտիխը: Մեծ կասկածների տակ է նաեւ Գերմանիայի լավագույն թենիսիստ Բորիս Բեկերի մասնակցությունը: Ըստ հավաստի աղբյուրների, նա տառապում է բրոնխիտով եւ 99 տոկոսով չի մասնակցի մենախաղերի մրցումներին: Այդ մասին նշել է Գերմանիայի հավաքականի ավագ Նիկկի Պիլիչը:

ԱՏԼԱՆՏԱ-96

Հայ բռնցքամարտիկները նվաճեցին չորս օլիմպիական ուղեգիր

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դանիայում անցկացվող բռնցքամարտի Եվրոպայի առաջնությունում հայ մարզիկներ Նշան Մունչյանը (48 կգ), Լեռնիկ Պապյանը (51 կգ), Արթուր Գեւորգյանը (57 կգ) եւ Միխայել Ղազարյանը (60 կգ) նվաճեցին այս տարի Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերի ուղեգրեր: Տեղեկացնելով այս մասին Նոյյան տապան գործակալությանը, ՀՀ սպորտվարչության լրատվական կենտրոնից նշեցին, որ հայ բռնցքամարտիկների անհատական վերջնական ցուցանիշների վերաբերյալ առայժմ որեւէ տեղեկատվություն չկա:

ՇԱԽՄԱՏ

Աղրբեջանի շախմատիստներին Երեւանում ոչինչ չի խանգարի

ՀՀ շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ, Շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայի կազմկոմիտեի նախագահ Վանիկ Զախարյանը Արմենպրեսի թղթակցի հետ զրուցելիս ասաց, որ օլիմպիադայի հետ կապված նախապատրաստական աշխատանքն ընթանում է բնականոն հունով: Ուրբ անհանգստություն պատճառող միակ հարցը վերաբերում է «Անի» հյուրանոցում արդյոք վերանորոգման աշխատանքների վերաբնակեցմանը, ինչը պետք է լուծումը ստանա մինչեւ ապրիլի 15-ը: Վ. Զախարյանը ընդգծեց, որ կազմկոմիտեն որեւէ այլ դժվարություն չի ունենա եւ կարող է երաշխավորել մրցաշարի արժանի մակարդակ:

Ինչպես ենթադրվում է, օլիմպիադային կմասնակցեն 120-130 թիմեր, դա պարզ կդառնա ավելի ուշ: Հայտերն ընդունվելու են մինչեւ մայիսի 15-ը (պաշտոնական ժամկետ), իսկ անվանական հայտերը (ով է խաղալու) մինչեւ հունիսի 15-ը: Առ այսօր ստացվել է օլիմպիադային մասնակցելու 2 երկրների հայտ Մոնակո (տղամարդիկ) եւ Լյուքսեմբուրգ (կանայք եւ տղամարդիկ):

Վ. Զախարյանը հաստիկ նշեց, որ առանձին երկրների, այդ թվում Թուրքիայի մարզիկների մասնակցության հետ կապված ոչ մի արգելք չկա: Հնարավոր է, որոշ հարցեր առաջանան Ադրբեջանի շախմատիստների առումով, բայց նրանք գիտեն, որ իրենց ոչինչ չի խանգարի հանդես գալու Երեւանում: Ինչ վերաբերում է ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կ. Իլյումժինովին, ապա, ըստ Վ. Զախարյանի, նա Հայաստան կժամանի ապրիլի 10-20-ն ընկած ժամանակահատվածում ՖԻԴԵ-ի պատվիրակության հետ, օլիմպիադայի նախապատրաստական աշխատանքների ծանոթանալու համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՍՈՒՄՈ ՄԱՐՏ

Հայաստանից՝ երկու մարզիկ

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բելգիայում ապրիլի 2-ին մեկնարկած սումոմարտի աշխարհի երիտասարդական առաջնությանը մասնակցում են նաեւ Հայաստանի երկու ներկայացուցիչներ՝ Վ. Մարիկյանը (տղաների մրցաշարում) եւ Գ. Բաղդասարյանը (աղջիկների):

Ֆինանսական պատճառով Բելգիա չկարողացավ մեկնել ճապոնական Աննա Ստեփանյանը, որի ելույթը նույնպես նախատեսված էր:

ԳԵՂԱՍԱՀՔ

Գեղասահքը դժվար մարզաձեւ է

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Գերմանիայի Էդմոնտոն քաղաքում վերջերս տեղի ունեցած գեղասահքի աշխարհի առաջնությունում երբ մի քանի մարզիկ-մարզուհիներ հաջող հանդես եկան, արդյո մեծամասնության ելույթները հեռու էին բավարար լինելուց, եւ սառցը-գետին ընկան: Մի ծանոթ շարժման կամ անհաջող ցատկի պատճառով սառույցի վրա ընկնելը գեղասահորդներին հոգեբանորեն հանում է հավասարակշռությունից, եւ նրանց հաջորդ ելույթները երկրորդ են դառնում: Այսպես, 1992 թ. Ալբերվիլում տեղի ունեցած օլիմպիական խաղերի ժամանակ ֆրանսիացի 18-ամյա Լեթիսիա Հուբերտը, որը հավակնում էր մրցանակային տեղի, առաջին ցատկի ժամանակ ընկավ սառույցին: Երկրորդի եւ երրորդի ժամանակ նույնպես անհաջողությունը հետապնդեց նրան: Բոլոր 5 ցատկերի փորձերը ձախողվեցին: Դեռ ավելին, նա առանց ցատկի 6-րդ անգամ գետին տապալվեց սովորական սահքի ժամանակ: Իրոք, որ օրեր կան, որ այս մրցումներում անհաջողությունը համառորեն հետապնդում է: Նույնիսկ մեծ չեմպիոններն էլ կարող են ելույթի ժամանակ ընկնել, ինչպես աշխարհի հայտնի չեմպիոն, կանադացի Կուրտ Բրաունինգը, որը երկու օլիմպիական խաղերում չկարողացավ որեւէ մեդալի տիրել, քանի որ երկու դեպքում էլ ընկավ սառույցին: «Գեղասահքում անհնար է առանց սայթաքումների, քանի որ ոտքերի տակ սառույց է եւ ոչ թե հող», ասում է մի մարզիչ:

Բայց շատ մարզիկներ ընկնում են, քանի որ հոգեբանորեն եւ ֆիզիկապես լավ պատրաստված չեն լինում, կամ էլ շարժումները նրանց կարողություններից բարձր են: «Այս մարզաձեւում մարզիկը չի կարող խաբել ինքն իրեն կամ ժողովրդին, քանի որ եթե փորձի խաբել, սառույցը չի խաբվի եւ նրան գետին կտապալի, ասում է մի մեծ չեմպիոն՝ ավելացնելով, շատ գեղասահորդներ իրենց կարողության սահմանները չիմանալով, շատ ավելի բարդ ծրագրեր են փորձում կատարել, որոնք իրենց ուժերից վեր են»: Գեղասահքը դժվար մարզաձեւ է: Այն պահանջում է անընդհատ մարզումներ եւ նորություններ: Մարզաձեւի ամենամեծ գաղտնիքը աշխատանքն է: Առանց հարատեւ աշխատանքի հույսերը ընկնում են սառույցին:

ՂՈՂԻՆԳ

Որակազրկված ծանրորդների թիվն ավելացավ 12-ով

Ինչպես արդեն հաղորդել ենք, վերջերս ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիան որակազրկել էր արգելված դեղամիջոցներ օգտագործած 64 ծանրորդների: Քոլնում գտնվող լաբորատորիայի հաստիկ սարքավորման միջոցով նրանք բացահայտվել էին 1995 թ. նոյեմբերին Չինաստանում կայացած աշխարհի առաջնությունից մի քանի օր առաջ:

Այսօր այդ ցանկին պետք է ավելացվի 12 նոր անուն, այդ թվում 8-ը Չինաստանում կայացած աշխարհի առաջնության հետ կապված: Այս մասին հայտարարություն արեց Գերմանիայի ծանրամարտի ֆեդերացիայի նախագահ Հերբերտ Էհրպադը: Երկու նկատի ունենանք, որ դեկտեմբերին անցկացվելու են ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահի ընտրությունները, Գերմանիայի ֆեդերացիայի նախագահի հայտարարությունը կարելի է նախընտրական բնույթ վերագրել: Օրինակ, Էհրպադը պատժված ծանրորդների թվում հիշատակեց Չինաստանի Կանտոն քաղաքում «թռնված» բուլղարացի Ալեքսեյ Պետրովի անունը, բայց «մոռացավ» տալ գերմանացի Ստեֆանի Ուտոյի անունը, որը նույնպես բռնվել էր:

Եվ երկ այս ամենին ավելացնենք, որ Էհրպադը Գերմանիայի ծանրամարտի հավաքականի մարզիչն է եւ նախկին Արեւելյան Գերմանիայի հավաքականի անդամ, իսկ այդ թիմը հայտնի է եղել արգելված դեղամիջոցների օգտագործմամբ, նրան կարելի է անվանել «դաս տվող հանցավոր»: Կանտոնում բռնված մարզիկների թվում են Պետրովից բացի, նաեւ բրիտանացի Պետեր Մայր, շվեյցարացի Բրիան Ռեզսենը, գերմանացի Ստեֆանի Ուտոյը եւ ղազախստանցի Նիկոն, որը 83 կգ քաշային կարգում ոսկյա մրցանակում արժանացել էր բրոնզե մեդալի:

Վերջերս Շվեյցարիայի օլիմպիական թանգարանում վեճ ծագեց Ռուսաստանի օլիմպիական կոմիտեի անդամ Վիտալի Սմիրնովի եւ ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի քարտուղար Տամաս Այանի միջեւ: Սմիրնովն զգուշացրեց, որ Պետրովի նման որեւէ ծանրորդի որակազրկման կամ Ատլանտայի օլիմպիադայում ռուսաստանցի մեկ այլ մարզիկի պատժման դեպքում նախագահ Բորիս Ելցինը Ռուսաստանի օլիմպիական թիմի պատրաստության համար խոստացած գումարն զգալիորեն կնվազեցնի, ինչը վնասակար կլինի ծանրամարտի եւ առհասարակ սպորտի համար:

Այսօր կասկածելիների թվում են հայտնվել գլխավորապես նախկին խորհրդային հանրապետությունները, որտեղ, ըստ Եվրոպայի լրագրողների վկայության, ոչ հեռավոր անցյալում արգելված դեղամիջոցների օգտագործումը բավական տարածված է եղել: Վերջերս բռնված մարզիկների մեջ ամենամեծ թիվ են կազմում հենց այդ երկրների ներկայացուցիչները (ռեկորդը պատկանում է Ղազախստանի մարզիկներին): Գ. Ա.

Բաժինը վարում է
ԱՐԹՈՒՐ ԲՈՒԴԱՂՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Galeri ֆիրման առաջարկում է

MUZAFFER

Նոր արտադրության ՓՈՒՌ

Չերմաարինանի կարգավորումով

KUMTEL

Վաճառքի մենաշնորհը պատկանում է GALERI MUZAFFER-ին

ԹՈՒՐՔԻԱ, ՌԻԶԵ, ԿԱԶԻՄ ԿԱՐԱԲԵՔԻՐ ՓՈՂ. 9
Հեռ.՝ (0464) 217 13 62
217 28 92
Ֆաքս՝ (0464) 217 28 94

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան 150 քմ ընդհանուր տարածքով, բնակելի մակերեսը՝ 65 քմ: Ունի ձեղնահարկ, մակերեսը՝ 50 քմ: Բնակարանը գտնվում է Աջափնյակում, Հանրապետական հիվանդանոցի մոտակայքում:

Հասցեն՝ Մարգարյան 23, 1 մուտք, 4-րդ հարկ, բնակարան 15:
Հեռ. 581841 (ժամը 15-20-ը) կամ 342586:

Բնության գեղատեսիլ անկյունում

Ծաղկաձորում

սառալանջին տեղակայված ԵրՄՄ գործարանի

« Ն Ա Ի Ր Ի »

հանգստյան տանը

հանգստի համար ստեղծված են լավագույն պայմաններ:

Զանգահարել Ծաղկաձորում 8235-529-46,
Երեւանում 27-69-20 կամ 27-69-60

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

TOSHIBA 2100CT 486-DX2 անհատական գունավոր համակարգիչ եւ HP-320 գունավոր ասեղային տպիչ:
Հեռախոս 63-53-30:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ

ԿԱՄ

ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է

Եռամ գինով սեփականաշնորհված խանութ՝ 120 քմ:
Հասցեն՝ Դավիթ Բեկի փող.:
Հեռախոսներ՝
53-17-73, 53-10-17:

Embassy of the United States of America

The Embassy of the United States of America has several job openings for qualified candidates. All candidates must have exellent working knowledge of both English and Armenian, and the ability to use standard Personal Computer software. These jobs are open to nationals of the Republic of Armenia. Details about these jobs and the "Application for Employment" form are available from the American Embaasy guard office located at Number 18 Bagrhamian Street.

Resumes, letters of employment and curriculum vitae will not be accepted. All applications must be submitted before April 26, 1996 to The American Embassy, Administrative Officer. Number 18 Baghramian Street, Yerevan, Armenia.

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԵԶՈՒ ԾՐԱԳԻՐ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՎԿԱՅԱԳՐԻ ՇՆՈՐՀՈՒՄՈՎ 1996-1997

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանն ընդունում է դիմումներ 1996-1997 թթ. Անգլերենի դասավանդումը որպես երկրորդ լեզու» ծրագրի համար, որն ավարտվում է վկայագրի շնորհմամբ: Դիմորդները պետք է ունենան համալսարանական բարձրագույն կրթություն անգլերեն լեզվի, ժամանակակից լեզուներ կամ կիրառական մասնագիտությունների գծով եւ ներկայումս դասավանդեն դպրոցում կամ ԲՈՒՀ-ում:

Ընդունվելու համար անհրաժեշտ պայմաններից է դիպլոմի ընդհանուր գնահատականների 4,0 եւ բարձր միջին ցուցանիշը:

Դիմորդները պետք է գերազանց տիրապետեն անգլերեն լեզվին: Պահանջվում է ունենալ վերջերս հանձնած TOEFL քննության 575 կամ բարձր միավորներ, կամ 1996 թ. մայիսի 3-ին ՀԱՀ-ում կազմակերպվող անգլերեն լեզվի քննությունից ստանալ բարձր միավորներ:

Դիմորդները պետք է ներկայացնեն՝

1. Դիպլոմի եւ ներդիրի բնագիր օրինակներ իրենց պատճեններով:
2. Երեք երաշխավորագիր նամակ:
3. Տեղում լրացնեն դիմում եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման համար կանխավճարը դրամով կազմում է ԱՄՆ 10 դոլարին համարժեք գումար, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի հանձնման վերջին ժամկետը սույն թվականի ապրիլի 26-ն է:

Ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է կրթության եւ գիտության նախարարության հետ ստորագրեն պայմանագիր՝ հետո 18 ամիս Հայաստանում մնալու եւ աշխատելու մասին պայմանագիր:

Վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիմորդների նախորդ ուսումնական տվյալների եւ անգլերեն լեզվի քննության արդյունքների հիման վրա: Ծրագրի տեւողությունը երեք ուսումնական քառորդ է:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ՀԱՀ Ընդունելության գրասենյակ: Հասցե՝ Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, 1 հարկ, 19 սենյակ, հեռ. 27-10-85:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռային կամ ազգային խտրականության չի հանդուրժում

«ԴԱՎԻԹ»

Փայատիրական բանկ

UNION CARD պլաստիկ քարտերի համակարգը հիմնադրված է 350 ռուսական բանկերի կողմից: Այդ համակարգի խորհրդանիշը կրող շուրջ 800000 քարտեր երաշխավորված սպասարկվում են ԱՊՀ երկրների 450 եւ Կիպրոսի խոշորագույն բանկերի, ավելի քան 10000 առեւտրային եւ 1100 կանխիկացման կետերի կողմից:

«ԴԱՎԻԹ» փայատիրական բանկի կողմից կատարվում է.

առաջինը Հայաստանում՝

- ▲ *պլաստիկ քարտերի թողարկում*
- ▲ *ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց կանխիկ եւ անկանխիկ վճարումներ Ռուսաստանում, ԱՊՀ երկրներում եւ Կիպրոսում պլաստիկ քարտերով*
- ▲ *ԱՊՀ երկրներում ազգային արժույթների ազատ փոխարկելիություն պլաստիկ քարտերով:*
- ▲ *ավանդների ներգրավում պլաստիկ քարտերով եւ տոկոսների վճարում՝*

	ԱՄՆ դոլար	ՌԴ ռուբլի
հաշվի մնացորդի նկատմամբ (տարեկան)	24%	36%
ապահովագրական գումարի նկատմամբ ($100)	48%	48%

- ▲ *կոդավորված հաշիվների սպասարկում պլաստիկ քարտերով*
- ▲ *սպասարկում արտոնյալ պայմաններով առեւտրի եւ սպասարկման ոլորտում պլաստիկ քարտերով*

Հայաստանում UNION CARD ընկերության հիմնադիրներն են՝ Արդշինբանկը, Հայխնայբանկը եւ «Դավիթ» փայատիրական բանկը:

DAVID - UNION CARD պլաստիկ քարտը քաղաքակիրթ բիզնեսի այցետոմսն է

Հասցեն՝ բ.Սրևան-38, Հալաբյան 23
հեռ. 39-13-65, 39-10-81

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2, Գրանցման թիվ 65, Դասիչ 69149, Պատվեր 2074, Տպաքանակը՝ 3000, Ստորագրված է տպագրության՝ 03. 04. 1996, Գինը՝ 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@